Lokale undervisningsplaner på erhvervsuddannelserne

Statusrapport

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

INDHOLD

Lokale undervisningsplaner på erhvervsuddannelserne

1	Resumé	5
2	Baggrund for undersøgelsen	7
3	Hvad er en lokal undervisningsplan?	11
3.1	Centrale pointer i dette kapitel	11
3.2	Bekendtgørelsens krav til de lokale undervisningsplaner	12
3.3	De lokale undervisningsplaners omfang og format	14
3.4	Elevplan understøtter administration af forløb	19
4	Udarbejdelse af lokale undervisningsplaner	20
4.1	Centrale pointer i dette kapitel	20
4.2	Skolernes beskrivelsesprocesser	21
4.3	Beskrivelse af generelle forhold på skolen	24
4.4	Beskrivelse af de uddannelsesspecifikke forhold	24
4.5	Beskrivelse af konkrete læringsaktiviteter	26
4.6	Skolens samarbejde med lokale uddannelsesudvalg om lokale undervisningsplaner	29
4.7	Lederes og læreres oplevelse af det at udarbejde de lokale undervisningsplaner	29
5	Skolernes anvendelse af lokale undervisningsplaner	31
5.1	Centrale pointer i dette kapitel	31
5.2	Brug af lokale undervisningsplaner til forskellige formål og målgrupper	32
5.3	Undervisningsplanernes rolle i den pædagogiske ledelse	32
5.4	Undervisningsplanernes rolle i lærernes arbejde	35

6 Opmærksomhedspunkter med afsæt i statusrapporten 38

Appendiks A – Bekendtgørelsens krav til de lokale undervisningsplaner 40

Appendiks B – Eksempel på vejledende skabelon fra Undervisningsministeriet 42

1 Resumé

Rammerne for undervisningen på erhvervsuddannelserne er beskrevet i uddannelsesbekendtgørelser og uddannelsesordninger for uddannelserne. Alle skoler skal udarbejde en lokal undervisningsplan (LUP) for hvert af de uddannelsesforløb, de udbyder. Planerne skal tage afsæt i rammerne for den enkelte uddannelse og dokumentere den undervisningspraksis, der finder sted på skolen. På nuværende tidspunkt kan skolerne vælge af bruge det administrative system Elevplan til præsentation af planen, eller skolerne kan vælge at lægge planen frem på skolens hjemmeside i deres eget format. Da Elevplan udfases, skal et andet studieadministrativt system eventuelt erstatte it-understøttelsen af skolernes LUP'er.

Denne rapport afdækker, hvordan planerne bliver til, og hvordan de bliver brugt på skolerne som et redskab til at understøtte kvaliteten på uddannelserne. Desuden peger rapporten overordnet på opmærksomhedspunkter til Undervisningsministeriets forestående arbejde med at afdække behov for en fremtidig it-understøttelse i et studieadministrativt system samt justering af krav og skabeloner til brug for arbejdet.

De pædagogiske processer omkring de lokale undervisningsplaner er afgørende for skolens udbytte af planerne

Undersøgelsen peger på, at det lokale arbejde med LUP på den enkelte skole ikke afhænger så meget af, hvordan kravet er formuleret i bekendtgørelsen, eller hvilke elementer der skal indgå i planerne. Skolernes arbejde med LUP afhænger især af, hvilke lokale pædagogiske processer på skolen arbejdet indgår i.

Undersøgelsen viser, at der er stor forskel på, hvordan skolerne i praksis omsætter kravet om at skulle udarbejde LUP'er. På nogle skoler er kravet med til at understøtte det tværgående kvalitetsarbejde omkring undervisningen, ved at det indgår som en del af de processer på skolen, der forbinder den strategiske ledelse og den pædagogiske ledelse med den konkrete pædagogiske praksis på den enkelte uddannelser. Fx ved at skolens ledelse har rammesat arbejdet på skolens forskellige afdelinger, og ved at arbejdet med at udvikle og beskrive undervisningen er tilrettelagt, så de forskellige kompetencer, der findes på skolen, bliver bragt bedst muligt i spil. Fx ved at overlade beskrivelsesarbejdet til kvalitetsafdelingen, hvis der er behov for det, mens selve udviklingsarbejdet finder sted blandt en gruppe lærere med sparring fra ledelsen og eventuelt skolens kvalitetsafdeling.

Samtidig er der nogle skoler, hvor kravet om at skulle udarbejde en lokal undervisningsplan ikke på samme måde er indlejret i skolens samlede systematiske kvalitetsarbejde, og hvor kravet opleves som en ekstra opgave, der ligger uden for det egentlige arbejde med at tilrettelægge og gennemføre undervisning. Fx fordi skolen har en etableret systematik for arbejdet med kvalitetssikring af undervisningen, som ikke tager afsæt i en samlet planlægning for alle lærere på en uddannelse. Eller fordi der ikke er en samlet systematik, der knytter det overordnede strategiske ledelsesniveau sammen med den pædagogiske ledelse og tilrettelæggelsen af undervisningen.

Fremtidigt koncept for LUP og digital understøttelse af planerne

Undersøgelsen peger på, at det er en udfordring, at temaerne i den lokale undervisningsplan er relevante for en række forskelligartede målgrupper med forskellige behov for viden om skolens undervisning. Det er derfor ofte ikke hele planen, der er relevant for den, der læser den. Det betyder, at det kan være vanskeligt at ramme de specifikke målgrupper med én samlet beskrivelse. Der er fx stor forskel på, hvad der skal til, for at en beskrivelse af undervisningen er relevant for eleverne, og hvad der skal til, for at den bliver et godt arbejdsredskab i forbindelse med lærernes tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisningen. Dette er en udfordring ift. at få LUP'erne sat godt i spil over for de relevante målgrupper.

Undersøgelsen peger på, at hovedudfordringerne med hensyn til de nuværende krav og de vejledende skabeloner i forbindelse med arbejdet med LUP særligt handler om de mange målgrupper, undervisningsplanerne retter sig mod. Et fremtidigt koncept skal i højere grad kunne understøtte de enkelte målgruppers specifikke behov for viden om skolen og den undervisning, der foregår. Fx kan kravene om LUP'er understøtte, at skolerne udarbejder undervisningsbeskrivelser, der retter sig mod eleverne og rummer de informationer, eleverne har behov for, men afgrænser sig fra også at skulle rumme de beskrivelser, lærerne anvender som redskab til at tilrettelægge undervisningen.

Skolerne har desuden behov for, at LUP'erne fremover understøttes digitalt i et overskueligt format, der giver et godt overblik over den enkelte plan og elementerne i planen, hvor det er nemt at søge på enkelte emner i planen, og hvor brugeren med få klik kan finde de dele, der har interesse.

Undersøgelsen viser desuden, at det er udbredt blandt skolerne at anvende Elevplan til administration af undervisningen, dvs. i forbindelse med holddannelse og elevernes uddannelsesforløb. Skolerne giver derfor udtryk for, at de har behov for en hurtig afklaring med hensyn til, hvad der kommer i stedet for Elevplan, og en forsikring om, at data kan overflyttes smidigt fra det gamle til det nye system. Samtidig peger disse foreløbige input fra skolerne på, at der ikke nødvendigvis er behov for, at administration af elevernes forløb foregår i det samme system som præsentation af indholdet af de LUP'er.

Datagrundlag og proces for undersøgelsen

Undersøgelsen bygger på en række interview med udvalgte uddannelsesledere, kvalitetsmedarbejdere og lærere, der har været inddraget i arbejdet med de lokale undervisningsplaner på seks forskellige skoler. Undersøgelsen dækker i alt 16 forskellige uddannelsesudbud, herunder grundforløb 1 (GF1), grundforløb 2 (GF2) og hovedforløb – både på almindelige uddannelser og på uddannelser med EUX.

Denne rapport er første element i projektet om de lokale undervisningsplaner. Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gennemfører med afsæt i rapporten tre udviklingsseminarer med udvalgte skoler. På baggrund af seminarerne udarbejder EVA et idekatalog med mere konkrete ændringsforslag til det nuværende LUP-koncept og forslag til den digitale understøttelse fremover.

2 Baggrund for undersøgelsen

Alle erhvervsskoler skal udarbejde lokale undervisningsplaner (LUP'er), der dokumenterer undervisningen på de forskellige uddannelser og i de forskellige undervisningsforløb, skolen udbyder. Skolerne skal udarbejde disse planer i samarbejde med de lokale uddannelsesudvalg for uddannelserne, og der skal findes planer for alle skolens grundforløb og hovedforløb, både for EUD og EUX, på skolens hjemmeside.

En LUP har til formål både at dokumentere undervisningen og at understøtte den lokale kvalitetssikring og udvikling af undervisningen. Den skal dokumentere over for interessenter, herunder Undervisningsministeriet, elever og arbejdsmarkedets parter, hvordan rammerne for uddannelserne omsættes til undervisning lokalt. Samtidig skal planerne indgå i pædagogiske processer på skolerne, som understøtter et fælles afsæt for lærerne, når de skal planlægge, gennemføre og evaluere deres undervisning. Kravet om, at skolerne skal udarbejde LUP'er, er dermed tænkt som et led i den lokale udvikling og kvalitetssikring af undervisningen.

Undervisningsplanerne skal leve op til de krav og beskrive de dimensioner af undervisningen og skolens virksomhed, der fremgår af § 45-47 i hovedbekendtgørelsen for erhvervsuddannelserne[1]. Planerne skal således redegøre for de pædagogiske, didaktiske og metodiske principper, der ligger til grund for undervisningen, og beskrive, hvordan principperne udmøntes i praksis. De skal også indeholde skolens bedømmelsesplaner, herunder eksaminations- og bedømmelsesgrundlag. Skolerne skal løbende revidere og forny LUP'erne, så de matcher den konkrete undervisning.

LUP'erne skal være tilgængelige på skolernes hjemmesider, og eleverne skal kende dem. Skolerne kan indtil august 2018 vælge at lægge LUP'erne i deres fulde længde ind i det administrative system Elevplan, hvorved planerne kobles til skolens administration af de enkelte hold og de enkelte elevers progression med hensyn til de kompetencemål, de skal nå gennem undervisningen.

I august 2018 udfaser Undervisningsministeriet imidlertid Elevplan, og der skal derfor udvikles en ny elektronisk understøttelse af LUP. Denne udfasning er anledningen til, at Undervisningsministeriets Styrelse for Undervisning og Kvalitet (STUK) har bedt Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) undersøge, hvordan det nuværende koncept for LUP fungerer i praksis. Undersøgelsen skal vise, hvordan skolerne håndterer beskrivelseskravet, og hvordan de anvender LUP'erne i praksis. Desuden skal undersøgelsen pege på opmærksomhedspunkter i arbejdet med at ændre konceptet og med at erstatte Elevplan med en anden form for digital understøttelse af LUP.

Denne statusrapport formidler resultaterne af undersøgelsen af erhvervsskolernes arbejde med de lokale undervisningsplaner. Rapporten giver et billede af, hvordan planerne bliver til, og hvordan

1 Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser, BEK nr. 367 af 19.4.2016: https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=179825.

skolerne anvender dem i arbejdet med at planlægge og evaluere undervisningen. Rapporten rummer desuden en række opmærksomhedspunkter for det videre arbejde med at udvikle og justere det nuværende LUP-koncept.

EVA udarbejder som supplement til denne statusrapport desuden et idekatalog med konkrete ændringsforslag til det nuværende LUP-koncept og forslag til den digitale understøttelse fremover. Idekataloget udarbejdes på baggrund af fundene i denne statusrapport, der suppleres med input fra tre udviklingsworkshops med praktikere fra et bredt udvalg af erhvervsskoler.

Undersøgelsesspørgsmål for denne statusrapport

Denne statusrapport fokuserer på, om LUP'erne lever op til formålene om både at dokumentere undervisningen og at understøtte skolernes løbende planlægning og udvikling af undervisningen. De overordnede undersøgelsesspørgsmål for denne statusrapport er derfor:

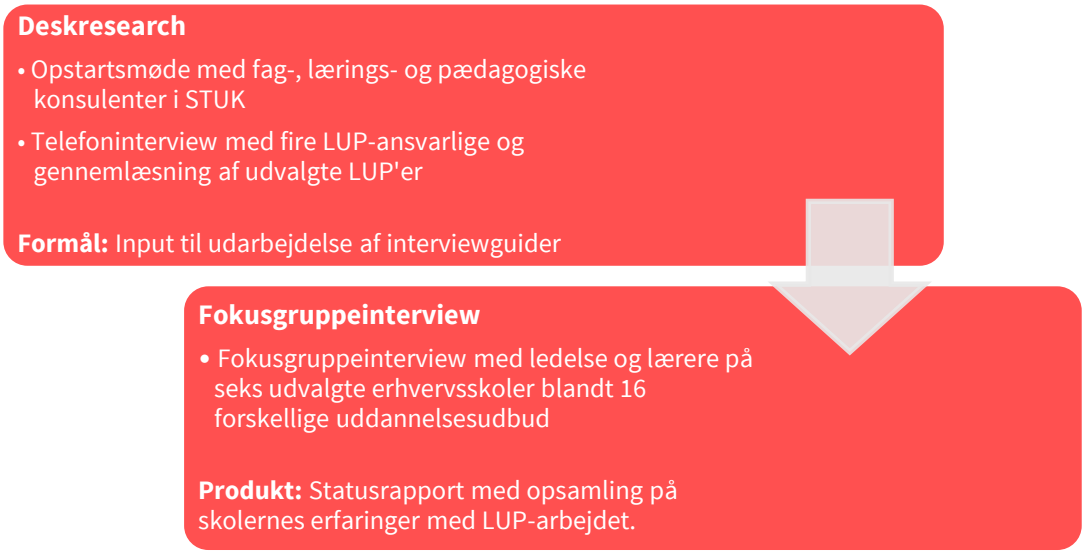
- Hvilke erfaringer har skolerne med at udarbejde lokale undervisningsplaner?
- Hvordan anvender skolerne deres lokale undervisningsplaner i praksis?

For at belyse dette giver statusrapporten et billede af følgende delspørgsmål:

- Hvordan bliver LUP'en til, herunder hvordan inddrages hhv. ledelseslag, lærerteam, enkelte lærere, kvalitetsmedarbejdere og administrative medarbejdere?
- Hvilken model anvender skolerne – den nuværende digitalt understøttede model i Elevplan eller en anden model?
- Anvender skolerne Undervisningsministeriets vejledende skabeloner?
- Hvordan opleves arbejdet med at beskrive en LUP af de involverede aktører?
- Hvordan bliver LUP'en anvendt, dvs. hvordan bruges LUP'en på ledelsesniveau og i lærernes planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisningen?
- Hvordan kobles LUP-arbejdet sammen med det øvrige kvalitets- og udviklingsarbejde på skolen, herunder hvordan er sammenhængen mellem LUP'en og skolens pædagogiske, didaktiske og metodiske grundlag?
- Hvordan anvendes LUP'en i arbejdet med indsatsområder i handlingsplanen for øget gennemførelse?
- Hvilke andre muligheder ser skolerne for fremtidig understøttelse af LUP'en, herunder mulighed for digital understøttelse?

Design og metode for denne statusrapport

Statusrapporten er udarbejdet på baggrund af en række kvalitative datakilder, der tilsammen belyser undersøgelsens spørgsmål. Der er inddraget følgende kilder:

Opstartsmøde med repræsentanter fra STUK

I den indledende research afholdt EVA et opstartsmøde med udvalgte fagkonsulenter og lærings-konsulenter i STUK, som har LUP-erfaringer fra arbejde på skoler eller fra tilsyn. Formålet med mødet var at give input til EVA's udarbejdelse af interviewguider til brug i forbindelse med fokusgruppeinterview.

Indledende telefoninterview med LUP-ansvarlige på tre udvalgte skoler

EVA har gennemført fire indledende telefoninterview med udvalgte LUP-ansvarlige fra forskellige typer erhvervsskoler, hhv. en teknisk skole, en merkantil skole, en SOSU-skole og en landbrugsskole. Telefoninterviewene havde fokus på, hvordan LUP'er anvendes i dag, herunder hvilken lokal pædagogisk proces arbejdet indgår i. Formålet med interviewene var at give input til udarbejdelse af de endelige spørgeguider til fokusgruppeinterview blandt de deltagende skoler.

Fokusgruppeinterview med ledere og undervisere fra 16 uddannelsesudbud på seks forskellige skoler

EVA har gennemført fokusgruppeinterview på seks erhvervsskoler med uddannelseschefer/uddanneledere/kvalitetsmedarbejdere og undervisere fra i alt 16 uddannelsesudbud. Skolerne blev udvalgt i samarbejde med STUK, med henblik på at de udvalgte skoler og uddannelser repræsenterer en geografisk spredning og forskellige skolestørrelser, hovedområder, uddannelser og uddannelsestyper. Interviewene har til formål at belyse skolernes erfaringer med at udarbejde og implementere LUP'er fra både et underviser- og et ledelsesperspektiv.

På hver af de seks besøgte skoler gennemførte EVA følgende interview:

- Et gruppeinterview med to-fire ledere/kvalitetsmedarbejdere med ansvar for at udarbejde lokale undervisningsplaner. Skolen udpegede de relevante interviewpersoner inden for de udvalgte uddannelser.
- Et fokusgruppeinterview med fire-syv undervisere, som havde deltaget i udarbejdelsen af den lokale undervisningsplan. Skolen udpegede de relevante interviewpersoner inden for de udvalgte uddannelser.

Interviewene havde til formål at afdække, hvilke medarbejdere der indgår i LUP-arbejdet, hvordan de indgår, og hvilke processer der er tilrettelagt på skolerne i forbindelse med arbejdet. Desuden giver interviewene et billede af, hvilken rolle undervisningsplanerne spiller i skolens øvrige kvalitetsarbejde.

Om rapportens opbygning

Statusrapporten består af fire kapitler ud over denne indledning. Kapitel 3 beskriver, hvad en LUP ifølge lovgivningen skal rumme, og giver et billede af den variation, der er i de forskellige LUP-formater, der indgår i undersøgelsen. Kapitel 4 er en opsamling på, hvordan de lokale undervisningsplaner bliver udarbejdet, og hvem der deltager i processerne. Dernæst beskriver kapitel 5, hvordan planerne bliver anvendt i praksis på erhvervsskoler, og endelig er der i kapitel 6 en oversigt over de opmærksomhedspunkter, EVA foreløbigt uddrager af undersøgelsen, med hensyn til det fremtidige koncept for de lokale undervisningsplaner og den digitale understøttelse af planerne fremover.

3 Hvad er en lokal undervisningsplan?

De lokale undervisningsplaner (LUP) skal vise, hvordan den enkelte skole har valgt at omsætte de rammer, der gælder for uddannelserne, til praksis på skolen. Hver skole skal udarbejde en LUP for hver af skolens uddannelser og hvert af skolens forløb. Formålet med planerne er blandt andet at vise skolens interessenter, herunder eleverne, hvilken undervisning der foregår på skolen. Desuden har kravet om, at der skal udarbejdes en LUP for alle erhvervsuddannelser på en erhvervsskole, til hensigt at understøtte en systematisk, fælles og gennemsigtig proces for arbejdet med at omsætte rammerne for undervisningen til praksis.

I dette kapitel beskriver vi, hvilke krav der på nuværende tidspunkt gælder for de lokale undervisningsplaner, hvilke formater skolerne har valgt for de lokale undervisningsplaner, og hvilke forhold en fremtidig it-understøttelse af planerne skal tage højde for.

Kapitlet belyser følgende delspørgsmål i undersøgelsen:

- Hvilke krav er der til de lokale undervisningsplaner?
- Hvilket format beskriver skolerne deres lokale undervisningsplan i?
- Anvender skolerne den nuværende digitalt understøttede model i Elevplan?
- Hvilke andre muligheder ser skolerne for fremtidig understøttelse af LUP'er, herunder mulighed for digital understøttelse?

3.1 Centrale pointer i dette kapitel

De mange forskellige temaer, som skal indgå i en LUP, og de forskellige målgrupper, som planerne skal henvende sig til, betyder, at de ofte bliver rigtig lange. På mange skoler er hver plan på over 100 sider.

Kapitlet viser, at nogle skoler vælger at præsentere LUP'erne på den administrative platform Elevplan, mens andre vælger et lokalt udviklet format med en anden struktur end den, som fremgår af de vejledende skabeloner fra Undervisningsministeriet. En særlig udfordring, som bliver påpeget mange steder, handler om at ramme eleverne med de beskrivelser, der er relevante for dem. På flere skoler er der derfor udarbejdet forskellige dokumenter til forskellige målgrupper.

Samtidig er der generelt ikke lagt beskrivelser af de konkrete læringsaktiviteter ind i LUP'erne på skolernes hjemmesider. To hovedargumenter for dette går igen. Dels vil en detaljeret beskrivelse af

læringsaktiviteter gøre planerne endnu længere og endnu mindre overskuelige for læseren. Dels vurderer skolerne, at en detaljeret beskrivelse af læringsaktiviteter er et redskab til lærerne og ikke en beskrivelse, som er relevant for andre målgrupper. Det, som flere af de besøgte skoler peger på, er relevant for eleverne, er en oversigt over de forskellige temaer, kompetencemål for hvert tema og projektforløb på de forskellige uddannelser og i de forskellige forløb.

Der bliver i dette kapitel desuden peget på en række udfordringer med hensyn til at bruge Elevplan. På nogle skoler er udfordringerne løst ved at præsentere LUP'erne i et andet format end i Elevplan, mens andre skoler præsenterer den fulde længde af LUP'erne i Elevplan for at sikre, at alt er samlet et sted og opdateres samtidig, så der ikke findes forældede udgaver på skolens hjemmeside.

3.2 Bekendtgørelsens krav til de lokale undervisningsplaner

De lokale undervisningsplaner er, ifølge rammerne for erhvervsuddannelserne, den enkelte skoles dokumentation for den undervisning, der finder sted. Hovedbekendtgørelsen for erhvervsuddannelserne[2] fastlægger rammerne for planerne, og heraf fremgår det, hvilke krav der bliver stillet til skolerne med hensyn til indhold og format. Samlet set skal skolernes lokale undervisningsplaner indeholde beskrivelser af alle de centrale aspekter af skolens praksis, der har betydning for kvaliteten af skolens uddannelser og forløb. De forhold, der skal beskrives i en LUP, er dels forhold af generel karakter, som gælder for hele skolen, dels forhold, der vedrører den enkelte uddannelse, og endelig er der krav om, at den lokale undervisningsplan skal rumme en beskrivelse af de konkrete læringsaktiviteter, der udgør undervisningen.

Mere specifikt fastslår hovedbekendtgørelsen, at en LUP skal rumme følgende elementer:

- Den nærmere struktur for skoleundervisningen og for vekselvirkningen mellem skoleundervisningen og praktikuddannelsen.
- Det pædagogiske, didaktiske og metodiske grundlag for undervisningens gennemførelse, herunder valg af undervisnings- og arbejdsformer og systematik for anvendelse af metoder og strategi til fremme af undervisningsdifferentiering.
- Indholdet af de fag og læringsaktiviteter, som skolen har opdelt undervisningen i. Det skal fremgå af beskrivelsen, hvilke mål eller delmål der indgår i læringsaktiviteten.
- Skolens tilbud om valgfag og påbygning samt retningslinjer for skolens vejledning i forbindelse hermed.
- Elevens arbejdstid i forbindelse med læringsaktiviteter, herunder projekter mv. samt elevens hjemmearbejde.
- Skolens bedømmelsesplan, herunder eksaminationsgrundlag og bedømmelsesgrundlag ved prøver, samt hvordan og hvornår den løbende og afsluttende bedømmelse foregår.
- Lærerkvalifikationer, ressourcer og udstyr, hvor reglerne om uddannelsen stiller specifikke krav hertil.
- Indholdet af skolepraktik samt praktikbedømmelse af elever i skolepraktik.

2 *Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser*, BEK nr. 367 af 19.4.2016, § 46 og 47.

- Overgangsordninger ved ændring af den lokale undervisningsplan.

Derudover skal en LUP indeholde eller henvise til (dvs. angive, hvor på skolens hjemmeside informationerne findes) følgende:

- Kriterier for skolens vurdering af elevernes kompetencer og forudsætninger ved udarbejdelse af elevernes personlige uddannelsesplan og uddannelsesbog
- Beskrivelse af skolens fremgangsmåde ved vurdering af elevers egnethed i forbindelse med skolepraktik
- Skolens kriterier og fremgangsmåde ved optagelse af elever på uddannelser med adgangsbegrænsning
- Skolens regler for eksamen, som skolen fastsætter i henhold til bekendtgørelse om prøver og eksamen i grundlæggende erhvervsrettede uddannelser
- Beskrivelse af tilrettelæggelsen af skolens samarbejde med det faglige udvalg, praktikvirksomheden og eleven om afholdelse af prøver og udstedelse af beviser
- Skolens standarder for indhold af og niveau på alle grundforløbsprøver.

Hver skole skal udarbejde en plan for hvert af skolens GF1, GF2 og hovedforløb. Og der skal udarbejdes planer både for EUD og for EUX. Planerne skal være tilgængelige på skolens hjemmeside, enten ved at være lagt direkte på siden eller ved at være lagt ind i den administrative platform Elevplan, og gøres tilgængelige via et link fra hjemmesiden. Men brug af Elevplan til præsentation af de lokale undervisningsplaner på skolens hjemmeside er ikke et krav, og skolen kan frit vælge at bruge et andet format til at fremstille beskrivelserne i den lokale undervisningsplan.

Desuden skal planerne skrives, så de er rettet mod eleverne. Dvs. at der er en forventning om, at eleverne gennem disse beskrivelser kan få et indblik i, hvilken undervisning de kommer til at møde, og hvilke øvrige praksisser der gør sig gældende i deres uddannelsesforløb, herunder fx rammerne for elevernes arbejde og kriterier for vurdering af elevernes forudsætninger, når de begynder på erhvervsuddannelsen.

Planerne skal udarbejdes i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg for den enkelte uddannelse.

3.2.1 Vejledende skabeloner til skolernes arbejde

Som en hjælp til skolernes beskrivelsesarbejde har Undervisningsministeriet udarbejdet en række skabeloner, som beskrivelserne kan tage udgangspunkt i. Der findes skabeloner til beskrivelser af GF1, GF2 og hovedforløb samt en skabelon til beskrivelse af det studieforberedende år på de merkantile EUX-uddannelser.

Skabelonerne rummer de krav, som er fastsat i hovedbekendtgørelsen, og giver skolerne et forslag til en struktur og en fordeling af de forskellige temaer i den lokale undervisningsplan. Temaerne er inddelt i tre forskellige niveauer:

Første niveau, generelt for skolen

Dette niveau i skabelonerne rummer skolens pædagogiske og didaktiske grundlag, bestemmelser om elevernes arbejdstid, overordnede bestemmelser for vurdering af elevernes kompetencer og forudsætninger ved uddannelsesstart, generelle eksamensregler og overgangsordninger.

Andet niveau, generelt for den enkelte uddannelse

Dette niveau i skabelonerne rummer skolens didaktiske praksis i uddannelsesforløbet, det pædagogiske, didaktiske og metodiske grundlag, kriterier for vurdering af elevernes kompetencer og forudsætninger, beskrivelse af struktur og indhold i undervisningen samt procedurer for vurdering af elever i skolepraktik, bedømmelsesplan, eksamensregler, samarbejde med faglige udvalg, lærerkvalifikationer og øvrige rammer for undervisningen på skolen.

Tredje niveau, læringsaktiviteter

Dette niveau i skabelonerne rummer den konkrete beskrivelse af læringsaktiviteterne, herunder en beskrivelse rettet mod eleverne. Beskrivelsen rummer læringsaktiviteternes varighed, læringselementer, læringsmiljø, evaluering, ressourcer og rammer. Desuden beskrives elevernes arbejdstid.

Skabelonernes opbygning og opdeling af temaerne fra bekendtgørelsen svarer til den struktur, som genfindes i Elevplan. Der findes et eksempel på en skabelon i appendiks B.

3.3 De lokale undervisningsplaners omfang og format

De mange temaer, der skal indgå i en LUP, betyder, at planerne på nogle skoler er meget omfangsrige dokumenter. Blandt de interviewede skoler har flere af de lokale undervisningsplaner et omfang på over 100 sider. Flere ledere fortæller, at det kan være en udfordring at lave tilstrækkeligt konkrete beskrivelser af de enkelte områder i en LUP og samtidig holde omfanget af planerne nede, så de også bliver anvendelige i praksis. Det store omfang adresseres på forskellig vis blandt de interviewede skoler.

Nogle skoler har valgt at lægge meget omfangsrige planer op på deres hjemmeside, mens andre har valgt at dele planerne op i forskellige kortere dokumenter rettet mod forskellige målgrupper. Blandt skoler med beskrivelser af alle elementer i et samlet dokument findes både skoler, der har valg at lægge det ind i Elevplan, og andre, der har valgt at udforme deres eget format. Argumentet for at vælge sit eget format for planerne snarere end at lægge det ind på den eksisterende platform, Elevplan, er især ønsket om at have et dokument, der er nemmere at navigere rundt i for de forskellige brugere af planen. Der er flere eksempler på, at skoler udvikler deres eget format med indlagte søgemuligheder for at gøre det nemmere for læseren at navigere rundt i dokumenterne.

Der er stor forskel på, hvor let det er at finde planerne på skolernes hjemmesider. På nogle skolers hjemmeside er de placeret intuitivt og lettilgængeligt på den overordnede side for den enkelte uddannelse. På andre skolers hjemmesider kræver det en grundig søgning at finde dem. På nogle af de interviewede skolers hjemmeside er det ikke muligt at finde opdaterede versioner af LUP for alle skolens uddannelser. Her ligger fx tidligere versioner, eller det er kun muligt at genfinde LUP'er for nogle af skolens uddannelser.

3.3.1 Skoler med LUP'er lagt ind i Elevplan

Blandt de besøgte skoler har nogle valgt at lægge teksten ind i Elevplan. Understøttelsen af LUP i Elevplan består af en struktur, der følger den niveauinddeling, der er beskrevet i den vejledende skabelon til skolernes arbejde. Dvs. at de LUP'er, der lægges ind i Elevplan, er inddelt i tre forskellige beskrivelsesniveauer – et niveau generelt for skolen, et niveau, der handler om struktur og organisering af den enkelte uddannelse, og et niveau, der handler om den konkrete tilrettelæggelse af læringsaktiviteter på uddannelsen. For hvert niveau findes en række underliggende temaer, der også svarer til temaerne i de vejledende skabeloner.

Fordelene ved at bruge Elevplan til LUP'er er ifølge flere interviewede ledere, at det er lettere at ajourføre og løbende tilrette LUP'erne, fordi alle beskrivelser er samlet et sted. Og gamle versioner overskrives, når nye lægges ind. Derved er det altid den nyeste version, der findes, når man som bruger klikker ind på planen. Der bliver blandt de skoler, der har valgt at bruge Elevplan, peget på, at de uden den platform ville have en stor administrativ udfordring med hensyn til at holde forskellige links opdateret på skolens hjemmeside.

Samtidig peger flere af de interviewede ledere og lærere også på, at Elevplan er opbygget efter en struktur, der kræver, at brugerne klikker mange gange for at nå helt ind til en konkret beskrivelse af et tema, og at dette er en udfordring ift. at sikre, at beskrivelserne er overskuelige og lettilgængelige og bliver anvendt i tilstrækkelig grad. De mange klikmuligheder bliver desuden ikke anvendt af skolerne i deres fulde omfang. Fx findes der ikke konkrete beskrivelser af læringsaktiviteterne som en del af teksten i den lokale undervisningsplan på nogen af de besøgte skoler. Det betyder, at der i mange af de indlagte niveauer i Elevplan er tomme felter eller felter udelukkende med bekendtgørelsestekst indlagt.

Udfordringerne med brugervenligheden i Elevplan betyder, at omkring halvdelen af de besøgte skoler har valgt at udarbejde separate dokumenter, der beskriver skolens praksis inden for alle eller nogle af de temaer, som skal indgå i LUP.

3.3.2 Skoler med lokalt udviklet LUP-format

Flere af de besøgte skoler har fravalgt at benytte Elevplan til beskrivelse af LUP'erne. Nogle begrunder fravalget med, at systemet har været ustabilt, og at det har betydet, at versioner af nogle af planerne er forsvundet. Andre peger på, at Elevplan er et tidskrævende og uoverskueligt system at anvende, blandt andet fordi det kræver mange klik at tilgå de forskellige dele af planerne. Samtidig kan det være vanskeligt for brugeren at finde specifikke temaer, medmindre dokumentet er fuldt udfoldet og dermed typisk et meget langt dokument, som læseren skal scrolle manuelt gennem for at komme til det ønskede afsnit i planen. Flere af de interviewede lærere og ledere peger på manglen på søgemulighed i Elevplan som en begrundelse for at udvikle et andet format til skolens LUP'er.

Ledere fra flere af de skoler, der har fravalgt at bruge Elevplan til beskrivelse af LUP, fortæller, at de dog stadigvæk anvender platformen til administrative formål, fx til skemalægning og som system til fordeling af uddannelsernes forskellige kompetencemål for undervisningsforløb og fag, så eleverne kan følges individuelt.

Blandt de besøgte skoler findes en del eksempler på, at LUP'er er beskrevet ved hjælp af et andet format end Elevplan med den begrundelse, at lærerne i højere grad kan anvende dem, når de er let overskuelige og fx kan printes ud.

LUP'en som ét samlet dokument med et selvvalgt format

Blandt de skoler, som har valgt at benytte deres eget format til beskrivelse af LUP'en, fortæller flere ledere, at skolerne har valgt at lade sig inspirere af den struktur og opbygning af de LUP'er, som genfindes i Elevplan og i den vejledende skabelon, men har tilpasset planen til skolens lokale behov, fx ved at reducere kompleksiteten af LUP'en for derved at gøre det nemme for lærerne at anvende planen.

Der er blandt de besøgte skoler eksempler på LUP'er, der er udarbejdet i et samlet tekstdokument i Word, som evalueres, revideres og uploades i nye versioner for hvert elevoptag. En af de besøgte

skoler har valgt at lade alle LUP'erne for de seneste år ligge tilgængeligt på hjemmesiden i tilknytning til beskrivelsen af uddannelserne. Her er planerne hver især indledt med en indholdsfortegnelse, hvor læseren med et klik på det enkelte kapitel kommer direkte til en beskrivelse af det angivne tema.

I figur 3.1 ses et eksempel på indholdsfortegnelse i en plan. Hvert afsnit i oversigten er et klikbart link, der leder læseren direkte ind til det pågældende afsnit.

FIGUR 3.1

Udsnit af lokal undervisningsplan med klikbar indholdsfortegnelse

Lokal uddannelsesplan for Social- og Sundhedsskolen Fyn (LUP)
Social- og Sundhedshjælper (SSH)

Indhold

1. Indledning og læsevejledning ... 3
1.1 Læsevejledning ... 3
1.2 Genveje til bekendtgørelser mv. ... 3
2. Generelt for skolen ... 3
2.1 Praktiske oplysninger ... 3
2.2 Skolens pædagogiske, didaktiske og metodiske grundlag (PDMG) ... 4
2.2.1 Skolens læringsmiljø ... 4
2.2.2 Læring i praktikuddannelsen ... 5
2.2.3 Særlige læringsmæssige udfordringer ... 5
2.2.4 Uddannelsessamtaler ... 5
2.2.5 Muligheder for særlig støtte til elevens læring. ... 6
2.3 Overordnet bestemmelse om elevernes arbejdstid ... 7
2.3.1 Bestemmelser vedr. elevernes arbejdstid i virksomhedsforlagt undervisning på grundforløbet ... 7
2.4 Skolens ordensregler og rusmiddel/rygepolitik ... 8
2.4.1 Rusmiddelpolitik ... 10
2.5 Overordnet bestemmelse om vurdering af elevernes kompetencer ... 13
2.5.1 Optagelseskriterier og realkompetencevurdering (RKV) ... 14
2.6 Generelle prøve- og eksamensregler ... 14

Kilde: Screendump fra Social- og Sundhedsskolen FYNs hjemmeside. Klikbar indholdsfortegnelse i dokumentet, der giver læseren adgang til de enkelte afsnit med et enkelt klik: http://sosufyn.dk/samarbejdspartnere/lokale-undervisningsplaner-lup/.

Der bliver i interviewene med lærere og ledelsesrepræsentanter på denne skole peget på, at dette format er et godt afsæt for det videre arbejde med planerne i praksis for lærerne. Samtidig er flere lærere dog af den opfattelse, at elevernes brug af planerne er begrænset, og at de derfor i undervisningen klipper dele af planerne ud, som de præsenterer for eleverne, når det er relevant.

Lokale undervisningsplaner delt op i forskellige dokumenter

Nogle af de skoler, der har udviklet deres eget format til LUP, har gjort det med henblik på at reducere omfanget af det enkelte dokument og har derfor fordelt beskrivelserne af de mange temaer i forskellige dokumenter.

På en af de skoler, der indgår i undersøgelsen, har man udarbejdet to forskellige dokumenter, der tilsammen udgør skolens lokale undervisningsplan. I det ene dokument findes en beskrivelse af generelle forhold for skolen samt en beskrivelse af de temaer, der relateres til den enkelte uddannelse, men som ikke skal ændres jævnligt, fx om rammer for skolepraktik, generel bedømmelsesplan og skolens procedure for ny mesterlære. I det andet dokument findes en beskrivelse af de dele af den lokale undervisningsplan, som opdateres jævnligt, dvs. de dele, der drejer sig mere specifikt om undervisningen på den enkelte uddannelse. De interviewede ledere fra skolen beskriver, at denne opdeling af LUP'erne i to forskellige dokumenter er valgt for at gøre planerne mere anvendelige for lærerne.

Blandt de skoler, hvor man har valgt at dele planerne op i forskellige dokumenter, har man nogle steder valgt at udarbejde særskilte elevhåndbøger. De beskriver især forhold, skolen vurderer, er relevante for eleverne – også forhold, der ikke er nævnt i kravet til en LUP. I en elevhåndbog er der typisk fokus på elementer som ordensregler, information om praktikpladssøgning, beskrivelse af brug af it på skolen o.l. Men der findes også i nedenstående eksempel afsnit i elevhåndbogen, der handler om undervisningstilrettelæggelse, uddannelsens struktur, eksamensreglement og andre temaer, der skal indgå i den lokale undervisningsplan. Men skrevet i et elevrettet sprog og format.

Begrundelsen for at lægge de mere elevrettede dele af LUP'en ind i et samlet dokument til eleverne med øvrige informationer, der ikke indgår i kravet til en LUP, har været et ønske om at målrette kommunikationen til eleverne, så de kan finde de relevante oplysninger et sted og ikke skal læse om ordensregler, it-forhold og sociale arrangementer ét sted og mere undervisningsnære informationer et andet sted. Men at alle relevante oplysninger til eleverne er samlet ét sted.

3.3.3 Beskrivelse af læringsaktiviteter findes på lokale drev og platforme

Det fremgår af ministeriets vejledende skabelon til udformning af LUP, at beskrivelsen af læringsaktiviteterne på den enkelte uddannelse er det centrale element i planen. Beskrivelsen af de konkrete læringsaktiviteter på den enkelte uddannelse skal ifølge den vejledende skabelon vise, hvordan lærerne tilrettelægger læringselementer i undervisningen, og beskrive læringsmiljø i undervisningen, hvilken evalueringspraksis der findes, hvilke ressourcer der er til rådighed, lærernes kvalifikationer samt det udstyr, der anvendes i undervisningen.

Ingen af de interviewede skoler har valgt at lægge detaljerede beskrivelser af de enkelte læringsaktiviteter ind i det samlede LUP-dokument. Skolerne har i stedet valgt at placere selve beskrivelsen af læringsaktiviteterne på de platforme, som lærerne bruger i kontakten med eleverne, fx Moodle, itslearning eller praxisOnline, eller på et fælles drev, som lærerne kan tilgå internt. De detaljerede beskrivelser er primært tilgængelige for lærerne og i visse tilfælde eleverne og kræver login til de forskellige platforme og interne drev. Begrundelsen for ikke at lægge beskrivelser af de konkrete læringsaktiviteter ind i de LUP'er, der findes på hjemmesiden, er blandt andet, at dette ville gøre planerne helt uoverskuelige for læseren. Desuden vurderer både lærere og ledelse, at de aftalte læringsaktiviteter er et redskab for lærerne til at gennemføre undervisningen.

Nogle af de besøgte skoler har dog medtaget beskrivelser af undervisningsforløb i den eksternt tilgængelige undervisningsplan. Flere af planerne indeholder en overordnet præsentation af de en-

kelte undervisningsforløb, en præsentation af de kompetencemål fra uddannelsesbekendtgørelserne, der indgår i de enkelte forløb, samt en overordnet præsentation af undervisningsmetoder i de enkelte forløb. På flere af disse skoler indeholder den lokale undervisningsplan en præsentation af læringsaktiviteterne skrevet i et elevrettet sprog. Disse beskrivelser fortæller lærerne, at de inddrager som et element i undervisningen til overordnet at anskueliggøre strukturen og projektperioder i et forløb samt de kompetencemål, der knytter sig til forløbet.

Men det fremgår af interviewene, at det kan være vanskeligt at afgøre, hvor detaljerede de beskrivelser af undervisningen, som skal rettes mod eleverne, skal være for at give dem tilstrækkelig viden om forløbets udformning uden at være et alt for detaljeret indblik i tilrettelæggelsen af de enkelte lektioner, som lærerne hovedsageligt oplever, er relevant i et underviserperspektiv.

På nedenstående billede ses et eksempel på en overordnet beskrivelse af et undervisningstema i pædagogik på SOSU-hjælperuddannelsen, hvor kompetencemål fra bekendtgørelsen er oversat til forventninger til eleverne, der er formuleret i et sprog, der er henvendt til eleverne og knyttet til en række fokusområder i de læringsaktiviteter, eleverne vil møde i undervisningen.

FIGUR 3.2

Eksempel på beskrivelse af undervisningstema på SOSU-hjælperuddannelsen

4.2.5 GF1 Tema 3 Pædagogik

Fokusområder i læringsaktiviteterne	Forventninger til eleven	Fagmål
Erhvervsfaglige metoder, innovative metoder og læringsmetoder, fx dataindsamling, omsorgstrekanten, anerkendende pædagogik, positiv psykologi, brainstorm, ordkort m.m. Forskellige kommunikationsformer, fx mundtlig, skriftlig, visuel m.m. Forskellige former for samarbejde. Dokumentation af egne processer og metoder i forhold til din læring, fx portofolio, logbog Mulighed for at komme i virksomhedsforlagt undervisning Ved temaets afslutning standpunktsbedømmes du i faget innovation	Du kan planlægge og udføre en opgave indenfor det pædagogiske område. Du viser, du kan arbejde med forskellige værktøjer og metoder. Du kan forklare, hvordan du arbejder innovativt i løsningen af en praktisk opgave. Du kan forklare forskellige former for samarbejde, du har deltaget i. Du viser, at du forstår din egen rolle i kommunikationen og kan anvende forskellige kommunikationsformer. Du kan vise, hvordan du har arbejdet i et konkret undervisningsforløb.	Erhvervsfag Arbejdsplanlægning og samarbejde 1. Planlægge, koordinere og udføre en arbejdsproces. 2. Forklare hvordan forskellige planlægningsværktøjer og –metoder kan anvendes. 3. Anvende planlægningsværktøjer- og metoder. 4. Forklare forskellige typer af samarbejdsprocesser. Faglig kommunikation 4. Vælge kommunikationsformer og - metoder, der er afpasset modtageren. Innovation 1. Skelne mellem innovation og udvikling samt mellem forskellige typer af innovation. 2. Anvende innovative metoder i opgaveløsning. 3. Anvende innovationsredskaber og indgå i innovationsprocesser ved løsning af en praktisk opgave. Metodelære 2. Forklare og skelne mellem forskellige fagmetoder og deres relevans i konkrete sammenhænge. 4. Dokumentere egne arbejdsprocesser og metoder.

Kilde: Screendump fra Social- og Sundhedsskolen FYNs hjemmeside.

Her fortæller lærerne, at de kan anvende beskrivelsen fra den lokale undervisningsplan som et godt afsæt for at forklare eleverne, hvordan et forløb kommer til at se ud, og hvilke forventninger der er til deres kompetenceudvikling og læring i disse forløb.

For flere af de skoler, som har lagt LUP'er ind i Elevplan, findes udelukkende de målpinde og delmålpinde (kompetencemål), der gælder for den enkelte uddannelse. I disse tilfælde har skolen valgt udelukkende at fordele kompetencemål på de enkelte forløb, så Elevplan kan understøtte den administrative del af forløbene, men ikke rummer elevrettede beskrivelser af læringsaktiviteter.

I interviewene peges der på, at mere detaljerede beskrivelser af læringsaktiviteter ikke lægges frem i Elevplan. Både fordi Elevplanformatet ikke understøtter en sådan lang og kompleks tekst, og fordi en beskrivelse af læringsaktiviteter i et forløb opfattes som et internt arbejdsredskab for lærerne.

3.4 Elevplan understøtter administration af forløb

Det administrative system Elevplan har været den portal, som skolerne efter eget valg har kunnet bruge som afsæt for administration af elever og sammensætning af hold. Som beskrevet ovenfor kan Elevplan fx anvendes til at knytte kompetencemål fra bekendtgørelse og uddannelsesordning til de enkelte undervisningsmoduler. Det fremgår af interviewene, at denne funktion anvendes både af skoler, der har lagt teksten fra LUP ind i Elevplan, og af skoler, der har valgt et andet format end Elevplan til at præsentere elementerne i LUP'erne. I flere interview peges der på, at Elevplan fx giver mulighed for at håndtere kompleksiteten vedrørende forskellige elevtyper, som er opstået efter indførslen af reformen, fx i forbindelse med skemalægning for den enkelte elev.

Udfasningen af Elevplan rejser nogle spørgsmål på de besøgte skoler, alt afhængig af hvilken platform og hvilket format der lokalt er valgt til præsentation af LUP'er. Nogle af skolerne anvender det nuværende Elevplan til at understøtte alle beskrivelser, mens andre har valgt at fremstille planerne i lokale formater. Samtidig anvender næsten alle besøgte skoler Elevplan til at administrere sammensætning af hold og monitorering af elevernes kompetenceudvikling ift. de kompetencemål, der indgår i uddannelserne. En enkelt af de besøgte skoler anvender ikke Elevplan til at administrere elevernes uddannelser, mens de øvrige gør.

Udfasningen af Elevplan er forbundet med stor usikkerhed med hensyn til administration af elever og kontrol med deres faglige progression. Alle de besøgte skoler, der anvender Elevplan til den administrative del af undervisningsplanlægningen, er i gang med at undersøge muligheder for erstatningssystemer.

I den proces peger skolerne på, at det er vigtigt, at der bliver tilrettelagt en transitionsproces fra Undervisningsministeriets side, der er smidig og overskuelig, dvs. hvor elevdata kan flyttes fra Elevplan til et andet system, uden at information går tabt, og uden at hver elev skal indtastes på ny. Flere peger på, at der er behov for en snarlig udmelding fra Undervisningsministeriet om, hvad der kommer til at erstatte Elevplan. Skolerne oplever i øjeblikket at blive kontaktet af forskellige virksomheder, der har udviklet løsninger, som skolerne kan bruge. Uden en klar melding om, hvad et fremtidigt system vil kunne, er det vanskeligt for skolerne at vurdere, hvilke tilkøb der er relevante, og hvilke der ikke er.

4 Udarbejdelse af lokale undervisningsplaner

Det er op til den enkelte skole at tilrettelægge en proces for udarbejdelsen af de lokale undervisningsplaner. I dette kapitel beskriver vi skolernes erfaringer med at udarbejde planerne, herunder hvem der indgår i arbejdet, og hvordan de oplever dette arbejde. Kapitlet fokuserer på de forskellige aktørers rolle i beskrivelsesprocessen samt på, hvordan de lokale undervisningsplaner kobles sammen med skolernes øvrige kvalitetsarbejde.

Kapitlet belyser følgende delspørgsmål i undersøgelsen:

1. Hvordan bliver LUP'en til, herunder hvordan inddrages hhv. ledelseslag, lærerteam, enkelte lærere, kvalitetsmedarbejdere og administrative medarbejdere?
2. Anvender skolerne Undervisningsministeriets vejledende skabeloner?
3. Hvordan kobles LUP-arbejdet sammen med det øvrige kvalitets- og udviklingsarbejde på skolen, herunder hvordan er sammenhængen mellem LUP'en og skolens pædagogiske, didaktiske og metodiske grundlag, og hvordan anvendes LUP'en i arbejdet med indsatsområder i handlingsplanen for øget gennemførelse?
4. Hvordan opleves arbejdet med at beskrive en LUP?

4.1 Centrale pointer i dette kapitel

Undersøgelsen viser, at der på de deltagende skoler findes meget forskellige processer med hensyn til at udvikle og udarbejde beskrivelserne i de lokale undervisningsplaner.

På nogle skoler har den strategiske ledelse udarbejdet de generelle dele af de lokale undervisningsplaner, mens uddannelseslederne har haft ansvar for at udarbejde den uddannelsesspecifikke del af planerne. Lærerne er blevet inddraget i udviklingen af undervisningsforløb og læringsaktiviteter. På andre skoler er skolens kvalitetsafdeling ansvarlig for at tilrettelægge beskrivelsesprocessen, udarbejde de beskrivelser, der indgår i LUP'erne, samt tilrettelægge og koordinere fælles processer, hvor uddannelsesledere og lærere udvikler det konkrete indhold. Undervejs i processen modtager lærere og uddannelsesledere sparring fra medarbejdere i den tværgående kvalitetsafdeling. På den sidste gruppe skoler foregår beskrivelsesarbejdet uden fælles tilrettelagte processer eller brug af skabeloner. Skolernes strategiske ledelse eller kvalitetsafdeling står for udarbejdelsen af de generelle dele af planerne, uddannelseslederne udarbejder de generelle uddannelses-

specifikke dele af planerne, og enkelte lærere beskriver konkrete undervisningsforløb og læringsaktiviteter i egne formater. På disse skoler findes ikke en sammenhængende proces for udvikling af de lokale undervisningsplaner.

Skolernes brug af de vejledende skabeloner er meget forskellig. Nogle skoler følger strukturen i skabelonerne nøje, mens andre lader sig inspirere af strukturen i skabelonerne, og andre bruger dem slet ikke. Generelt er der behov for yderligere støtte til beskrivelse af de konkrete læringsaktiviteter, hvilket nogle finder i bilag 2 til hovedbekendtgørelsen.

Generelt beskriver lærere og ledere på skoler, som har en fælles rammesat beskrivelsesproces, et større udbytte af at deltage i beskrivelsen. Muligheden for at søge hjælp og sparring undervejs i beskrivelsesprocessen understøtter en pædagogiske meningsfuld proces for lærerne. Uddannelseslederne giver på nogle skoler udtryk for, at planerne udgør en central og uundværlig ramme for udvikling af undervisningspraksis på uddannelserne. Andre ledere peger på, at kravet om at udarbejde en LUP er en administrativ procedure, som det er svært at finde tid til i en presset hverdag.

Samlet set er der dermed på nogle af de besøgte skoler en stærk kobling mellem de strukturer og den systematik, der findes på skolen, med hensyn til kvalitetssikring og udvikling af undervisningen, mens der på andre skoler ikke findes denne kobling. Dette ses også ved, at skolernes pædagogisk-didaktiske grundlag på nogle skoler udgør fundamentet for tilrettelæggelsen af læringsaktiviteter, fx i forbindelse med valg af konkrete arbejdsmetoder. På andre skoler er det pædagogisk-didaktiske grundlag ikke tænkt sammen med udarbejdelsen af LUP'erne. På ingen af de besøgte skoler er der en synlig sammenhæng mellem indsatsområderne i handlingsplanen for øget gennemførelse og de forløb, der udvikles i forbindelse med LUP'erne.

4.2 Skolernes beskrivelsesprocesser

Indholdet i LUP'erne er skolernes dokumentation af undervisningen. Det er intentionen, at dokumentet skal fungere som ledernes og lærernes redskab til udvikling og kvalitetssikring af undervisningen. Det vil mere konkret sige, at intentionen med kravet om, at alle skoler skal udarbejde LUP'er, også handler om at understøtte en fælles, gennemsigtig proces for udvikling af undervisningsforløbene på de forskellige uddannelser.

Overordnet tegner der sig tre forskellige typer processer i forbindelse med udarbejdelsen af de beskrivelser, der indgår i LUP'erne på de besøgte skoler. De tre typer af processer adskiller sig særligt fra hinanden med hensyn til, hvordan den strategiske og pædagogiske ledelse indgår i rammesætningen af de konkrete læringsaktiviteter, hvordan lærerne er inddraget i beskrivelsen af de mere generelle afsnit om uddannelserne, samt hvorvidt beskrivelsesprocessen er styret og koordineret på tværs af de forskellige uddannelser af en tovholder, fx en kvalitetsmedarbejder.

Model 1: Beskrivelsesprocessen styres af den strategiske ledelse

På nogle af de besøgte skoler har skolens øverste strategiske ledelse udarbejdet en overordnet plan for, hvem der er ansvarlige for de forskellige dele af den lokale undervisningsplan, samt hvornår og hvordan uddannelsesledere og lærere inddrages i udviklings- og beskrivelsesarbejdet.

Uddannelseslederne har på disse skoler typisk fået ansvar for at udarbejde beskrivelser af de generelle forhold om den enkelte uddannelse, fx hvordan skolens pædagogiske og didaktiske grundlag lægges til grund for undervisningens tilrettelæggelse. På flere af disse skoler har skolens strategiske ledelse fastlagt, hvilke skabeloner og formater uddannelsesledere og lærere følger i de uddannelsesspecifikke beskrivelser i skolens LUP'er. Nogle skoler har udarbejdet egne skabeloner på baggrund af de vejledende skabeloner fra ministeriet. Desuden har nogle skoler ladet sig inspirere

af opbygningen i bilag 2 i hovedbekendtgørelsen: Skabelon til uddannelsesspecifikt fag[3]. Uddannelsesledere fortæller, at skabelonerne rammesætter beskrivelsesprocessen og giver overblik over, hvad de forskellige afsnit i LUP'en skal indeholde. Lederne peger på, at de fælles beslutninger, fx ift. format for planerne, som er taget af den strategiske ledelse, er med til at give dem et fælles afsæt for beskrivelsen.

Disse skoler udtrykker en samlet tilgang til arbejdet med LUP, hvor de forskellige dele af skolens lokale undervisningsplaner kobles sammen, og hvor udviklings- og skrivearbejdet er lagt ud til medarbejdere og ledere såvel som lærere på de enkelte uddannelser. Denne model kræver, at medarbejdernes kompetencer, hvad angår beskrivelse af de konkrete pædagogiske processer, er tilstrækkelige, for at planerne bliver et anvendeligt redskab i den daglige praksis. Modellen genfindes særligt på de mindre skoler, der indgår i denne undersøgelse, dvs. på skoler, hvor der ikke findes en decideret kvalitetsafdeling med den nødvendige kapacitet til at indgå i beskrivelsesarbejdet.

Model 2: Beskrivelsesprocessen styres af skolens kvalitetsafdeling

På en af de besøgte skoler har skolens kvalitets- og udviklingsafdeling haft det overordnede ansvar for at udarbejde de enkelte beskrivelser i LUP'erne og sikre, at der på alle skolens uddannelser og forløb fandt en udviklingsproces sted blandt lærere og ledere. På disse skoler har den strategiske ledelse ligesom i den første model fastlagt de overordnede rammer for beskrivelsesprocessen. Kvalitetsafdelingen har haft ansvar for at styre processen, at fastlægge deadlines samt at sikre, at pædagogisk ledelse og lærere blev inddraget på de rette tidspunkter.

Konkret har kvalitets- og udviklingsafdelingen på denne skole tilrettelagt arbejdsprocesser for uddannelsesledere og lærere, som mundtligt har drøftet, hvordan bekendtgørelsernes mål omsættes til lokal undervisningspraksis. Kvalitetsafdelingen har understøttet lærere og lederes arbejdsproces, fx ved at tilbyde hjælp til fortolkning af begreber i bekendtgørelsen. På baggrund af input fra uddannelsesledere og lærere har en medarbejder fra kvalitetsafdelingen herefter stået for selve beskrivelsesarbejdet.

På denne skole har beskrivelsesprocessen også taget afsæt i fælles skriveskabeloner. Kvalitetsafdelingen har udarbejdet skabeloner, som kortfattet præsenterer de emner, som skal beskrives inden for de enkelte temaer i LUP'en. Skabelonerne har fokus på at skabe refleksion hos lærere og uddannelsesledere ved at rumme en række arbejdsspørgsmål, som der skal tages stilling til i arbejdet med LUP'erne, fx med hensyn til læringsledelse, inddragelse af it og undervisningsdifferentiering.

Både ledere og lærere fortæller, at vejledningen og rammesætningen fra kvalitetsafdelingen har kvalificeret deres udviklingsproces og har givet dem mulighed for at trække på medarbejdere fra kvalitetsafdelingen med indsigt i de formelle krav til LUP'erne, med rutine i at beskrive pædagogiske processer i et mere lettilgængeligt sprog og med den tilstrækkelige kapacitet til at indgå i beskrivelsesarbejdet.

Kvalitetsafdelingen har tilrettelagt udviklingsprocesser, som har gjort det muligt for uddannelsesledere og lærere at koncentrere sig om udviklingen af undervisningen. Mens kvalitetsafdelingen har rutine i at udarbejde beskrivelser af den pædagogiske praksis, som er resultatet af udviklingsprocesserne på skolerne. I de beskrivelser, der indgår i LUP'erne, har kvalitetsafdelingen været med til

3 Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser, BEK nr. 367 af 19.4.2016, bilag 2.

at sikre en sammenhæng mellem de forskellige niveauer i LUP'erne og en sammenlignelig proces på tværs af skolens afdelinger.

Model 3: Beskrivelsesprocessen styres af den enkelte afdeling

Blandt de besøgte skoler findes desuden nogle, som ikke har tilrettelagt en fælles proces på tværs af skolen for de beskrivelser, der indgår i skolens lokale undervisningsplan. Her udarbejdes den generelle del af LUP'en af den strategiske ledelse, mens det generelle om den enkelte uddannelse udarbejdes af de enkelte uddannelsesledere. Enkelte lærere har udarbejdet beskrivelser af de konkrete læringsaktiviteter på deres uddannelse – beskrivelser, som i princippet skal bruges af hele lærergruppen. Beskrivelsen af læringsaktiviteter har her ikke været rammesat af fælles skriveskabeloner. Lærerne har i modsætning til lærerne på de skoler, som inddrager deres kvalitetsafdeling i arbejdet med LUP'er, ikke fået tilknyttet sparringspersoner i skolens kvalitetsafdeling, som har understøttet arbejdet med at omsætte kompetencemål til læringsaktiviteter eller understøttet med en fælles beskrivelsesstruktur for arbejdet.

På disse skoler er kravet om at skulle udarbejde en LUP ikke koblet til skolens øvrige kvalitetsarbejde. Samtidig skabes der ikke nødvendigvis en kobling af indholdet i de forskellige dele af den lokale undervisningsplan; fx er skolens pædagogiske, didaktiske grundlag i disse processer ikke et tydeligt afsæt for udvikling af læringsaktiviteter i de enkelte forløb og på den enkelte uddannelse. Det strategiske ledelsesniveau er ikke knyttet sammen med den pædagogiske ledelse og beskrivelsen af konkrete læringsaktiviteter som led i arbejdet med LUP'erne.

4.2.1 Skolernes brug af de vejledende skabeloner

Som det fremgår af de tre modeller for udarbejdelse af LUP, er der stor variation i brugen af skabeloner blandt de interviewede skoler. På nogle af de skoler, hvor beskrivelsesarbejdet tager afsæt i fælles skabeloner, anvendes den vejledende skabelon fra Undervisningsministeriet (eksempel findes i appendiks B).

Flere ledere fortæller, at struktur og indhold i de vejledende skabeloner fra Undervisningsministeriet er et centralt element i arbejdet med LUP. Skabelonerne hjælper skolen med at strukturere planerne og fastlægge indholdet i de enkelte afsnit. Skabelonerne bliver primært brugt til at udarbejde de generelle afsnit om skolen og det specifikke om den enkelte uddannelse. Flere ledere og lærere vurderer, at vejledningerne ikke er specifikke nok som grundlag for at beskrive de konkrete læringsaktiviteter. Skabelonerne har ifølge lederne for meget fokus på en formel beskrivelse og ikke tilstrækkeligt fokus på at give værktøjer til beskrivelse af læringsaktiviteterne. I stedet henviser lærere og ledere til, at Bilag 2: Skabelon til uddannelsesspecifikt fag i hovedbekendtgørelsen er en mere udfoldet guide til, hvordan læringsaktiviteter kan beskrives. Her findes blandt andet en ramme for at beskrive forskellige didaktiske aspekter af et fag eller forløb, fx arbejdsformer, indhold og samspil med andre fag.

Nogle af de besøgte skoler har dog valgt en anden tilgang til brug af de vejledende skabeloner. Ledere fra disse skoler fortæller, at de finder inspiration i de punkter, der indgår i de vejledende skabeloner til LUP'erne, og bruger dem som afsæt for at tjekke, om de nødvendige afsnit er med i deres LUP'er. Men de anvender ikke den struktur for opbygning af planerne, som findes i skabelonerne, fordi de oplever, at de er komplekse at bruge, fx fordi der er en del overlap mellem de enkelte afsnit.

4.3 Beskrivelse af generelle forhold på skolen

LUP'erne skal omfatte beskrivelser af forhold, som er fælles for alle skolens uddannelser. Planerne skal fx indeholde en overordnet præsentation af skolens pædagogisk-didaktiske grundlag og den overordnede tilrettelæggelse af elevens arbejdstid. Hvis skolerne følger de vejledende skabeloner fra Undervisningsministeriet, indeholder denne del af LUP'en ligeledes overordnede bestemmelser om skolens vurdering af elevens kompetencer og forudsætninger, en præsentation af skolens pædagogisk-didaktiske grundlag samt skolens regler for eksamen og overgangsordninger.

På alle de besøgte skoler indeholder planerne en overordnet beskrivelse af skolens pædagogisk-didaktiske grundlag. Alle besøgte skoler kopierer hele eller dele af skolens pædagogisk-didaktiske grundlag i den generelle del af den lokale undervisningsplan, mens grundlaget i flere planer udfoldes yderligere i den uddannelsesspecifikke del af LUP'erne, hvor de konkrete pædagogiske overvejelser, der ligger til grund for undervisningens tilrettelæggelse, præsenteres.

De interviewede skoler har valgt to forskellige modeller for beskrivelsen af den generelle del af skolens LUP'er. På nogle skoler er indholdet i planen blevet diskuteret af den strategiske ledelse, hvorefter en kvalitetsmedarbejder eller en uddannelseschef har skrevet den generelle del af planen. Denne proces har fundet sted på skoler, hvor skolens kvalitetsafdeling har været ansvarlig for den samlede beskrivelsesproces. Et udkast til den generelle del af skolens LUP er herefter blevet fremlagt for den strategiske ledelse, hvor dele af udkastet er blevet gjort til genstand for drøftelse, fx skolens ordensregler eller overordnede beslutninger om tilrettelæggelsen af valgfag. Sidenhen er der kommet tilføjelser til, som også er blevet diskuteret af den strategiske ledelse, fx overgangsordninger. De interviewede ledere peger på, at denne proces har haft til formål at skabe en fælles referenceramme for beskrivelsen af den uddannelsesspecifikke del af LUP'en samt de konkrete læringsaktiviteter.

På andre skoler har en eller flere medarbejdere, udpeget af den strategiske ledelse, udarbejdet beskrivelserne i denne del af LUP'en. På disse skoler har der været fokus på at udarbejde et samlet dokument for den enkelte uddannelse, men i mindre grad været fokus på at koble det generelle niveau med skolens øvrige kvalitetsarbejde.

4.4 Beskrivelse af de uddannelsesspecifikke forhold

LUP'erne skal beskrive praksis vedrørende undervisningen på den enkelte uddannelse. Skolen skal præsentere konkrete metodiske, pædagogiske og didaktiske overvejelser for den enkelte uddannelse, herunder valg af undervisnings- og arbejdsformer. I denne del af LUP'erne beskrives ligeledes den nærmere struktur på uddannelsen, herunder vekselvirkningen mellem skoleophold og praktikuddannelse. Herudover skal skolens bedømmelsesplan og eksamensregler indgå i planen. Yderligere indeholder denne del en beskrivelse af skolens samarbejde med det faglige udvalg og en redegørelse for, at de relevante lærerressourcer til at gennemføre uddannelsen er til rådighed. Vælger skolerne at følge den vejledende skabelon, er denne del af planen samlet i et afsnit, der kaldes niveau 2.

I beskrivelsen af de uddannelsesspecifikke forhold varierer det mellem de interviewede skoler, hvor meget af beskrivelsen af disse uddannelsesspecifikke temaer der lægges ud til lærere og uddannelsesledere på de enkelte afdelinger. I tilfælde, hvor kvalitetsafdelingen er ansvarlig for beskrivelsesprocessen, skriver en medarbejder fra kvalitetsafdelingen sammen med den relevante uddannelsesleder et udkast til den uddannelsesspecifikke del af LUP'en. På skoler, hvor der er rammesat en fælles proces på den enkelte afdeling, er der eksempler på, at uddannelsesledere i samarbejde

med en bred kreds af lærere på uddannelsen udarbejder de uddannelsesspecifikke dele af LUP'erne, mens uddannelseslederne på skoler, som ikke har en fælles rammesat proces, selv skriver hele eller dele af denne del af LUP'erne.

De lokale justeringer af denne del af LUP'erne sker særligt, når der er ændringer i bekendtgørelsen for den enkelte uddannelse eller i uddannelsesordningerne, fx i forbindelse med reformprocesser. Justering af den lokale undervisningsplan kan være en tidskrævende proces, og ledere på flere af de besøgte skoler har derfor fokus på at gøre indholdet så enkelt og langtidsholdbart som muligt. Mere konkret beskriver flere ledere, at de har fokus på, at denne del bliver så overordnet som muligt for ikke at skulle tilrettes ofte.

Ansvaret for den uddannelsesspecifikke del lægges på nogle skoler hos den enkelte uddannelsesleder

På nogle af de besøgte skoler er det de enkelte uddannelseslederes ansvar, at der udarbejdes en opdateret beskrivelse af de uddannelsesspecifikke forhold for deres uddannelse. Det varierer mellem skolerne, hvor stor en del af processen i arbejdet med den lokale undervisningsplan som er lagt fast i den samlede ledergruppe, og hvor meget den enkelte uddannelsesleder skal beskrive. På nogle skoler modtager uddannelseslederne en skabelon med markering af forhold, som uddannelseslederne skal beskrive for deres uddannelser. Flere ledere fortæller, at ulempen ved denne model er, at beskrivelsen af de generelle forhold for den enkelte uddannelse bliver en opgave, som kan være svær at prioritere tid til i en travl hverdag.

På skoler, hvor ansvaret for beskrivelse af det generelle for den enkelte uddannelse er lagt ud til uddannelseslederne, kan det desuden være en udfordring at sikre ensartethed mellem skolernes afdelinger. Den enkelte uddannelsesleder kan her opleve at sidde med ansvaret for at omsætte dele af bekendtgørelsen til undervisningspraksis uden at få sparring fra skolens kvalitetsafdeling eller ledelse. På større skoler, hvor de samme uddannelser er fordelt på flere forskellige matrikler med forskellige uddannelsesledere, er der blandt de interviewede skoler eksempler på, at det generelle for en uddannelse ikke gælder for undervisningen på de matrikler, hvor uddannelsen er placeret, men kun på den matrikel, hvor den enkelte uddannelsesleder er ansat. Det kan helt konkret betyde, at der findes forskellige strukturer for den samme uddannelse, så lærerne fx ikke umiddelbart kan sparre med hinanden på tværs af afdelinger, fordi der gennemføres forskellige undervisningsforløb.

På nogle skoler har kvalitetsmedarbejdere ansvaret for den uddannelsesspecifikke del

På skoler, som vælger at lade kvalitetsmedarbejdere have det primære ansvar for den uddannelsesspecifikke del af LUP'erne, foregår beskrivelsesprocessen med hensyn til de overordnede forhold på den enkelte uddannelse på samme måde som beskrivelsen af den generelle del af skolens LUP'er. Det varierer mellem disse skoler, hvornår uddannelseslederne inddrages i beskrivelsesprocessen. På nogle skoler udarbejder kvalitetsmedarbejderen indledningsvist et udkast, som kommer til kommentering hos den relevante uddannelsesleder. Mens andre skoler forud for udarbejdelsen af et udkast har haft en proces i den strategiske ledelse, hvor relevante problemstillinger er blevet drøftet. Ifølge interviewede kvalitetsmedarbejdere giver denne model en ramme, der understøtter en ensretning af LUP'erne på tværs af skolernes uddannelser.

Inddragelse af lærergruppen i beskrivelsen af den uddannelsesspecifikke del

Blandt de interviewede skoler er der flere eksempler på, at lærergruppen er blevet inddraget i beskrivelsen af de generelle forhold for den enkelte uddannelse. På en skole har en gruppe lærere sammen med ledelsen stået for planlægningen af et fælles seminar for hele skolens lærer- og ledergruppe. På det fælles seminar er alle lærere blevet inddraget i den overordnede tilrettelæggelse

af rammerne for uddannelserne samt de pædagogiske og didaktiske overvejelser for tilrettelæggelse af undervisningen. Formålet med inddragelsen af lærerne i beskrivelsen af det generelle for den enkelte uddannelse har ifølge interviewede ledere været at involvere lærerne i en ny måde at tænke uddannelsesforløb på i kølvandet på reformen. Seminaret har skabt et arbejdsfællesskab blandt lærerne på tværs af skolernes afdelinger, og lærerne fortæller, at den efterfølgende beskrivelsesproces var lettilgængelig, fordi den overordnede struktur og det overordnede indhold i denne del af LUP'en var blevet drøftet.

4.4.1 Beskrivelse af prøveformer kan være særligt udfordrende

Beskrivelsen af prøveformer rummer ifølge interviewede lærere og ledere særlige udfordringer. På flere skoler har det fx været vanskeligt for lærerne at skille begreberne *eksaminationsgrundlag*, *bedømmelsesgrundlag* og *bedømmelseskriterier* fra hinanden. Flere lærere fortæller, at de har brugt mange ressourcer på at diskutere og etablere en fælles forståelse af begreberne i lærergruppen, inden de har kunnet omsætte dem til konkrete beskrivelser. På en skole fortæller lærergruppen, at de på en temadag med Undervisningsministeriets læringskonsulenter fik udleveret en række eksempler på fortolkning af begreberne. Lærergruppen brugte derefter præsentationen som oplæg til en fælles diskussion om fortolkning af begreberne. De fælles diskussioner af de tre begreber bidrog til en proces, som resulterede i en anvendelig beskrivelse i den lokale undervisningsplan, som efterfølgende har været håndterbar og brugbar for lærerne i hverdagen. Samtidig fungerede diskussionerne i en bredere kreds af lærere som en kvalitetssikringsprocedure, der i praksis understøtter en mere ens bedømmelse af skolens elever.

4.4.2 Nationale udmøntninger af uddannelsesspecifikke dele

De fleste elementer i LUP'erne kan beskrives på baggrund af en proces på den enkelte skole. Enkelte af de temaer, der skal indgå i en LUP, forudsætter dog en national koordinering blandt skoler, som udbyder samme uddannelser, hvilket fx er tilfældet med rammerne for grundforløbsprøver.

På nogle af de besøgte uddannelser har det været svært for skolerne at nå til enighed om en prøveform for grundforløbsprøven. Dette betyder, at flere skolers arbejde med beskrivelse af grundforløbsprøven har været en mere kompleks proces, hvor der i sidste ende er forskellige udfald på de forskellige skoler. Nogle skoler har på trods af deltagelse i en national koordineringsproces valgt at tilrettelægge egne prøveformer for grundforløbsprøven i den lokale undervisningsplan. Dette har blandt de besøgte uddannelser særligt været en udfordring på gastronomområdet.

På andre skoler har den nationale koordinering af grundforløbsprøven været understøttende for det lokale arbejde med en beskrivelse. På landbrugsområdet fortæller en leder, at den nationale koordinering hos dem har været en frugtbar proces, som har medført en kvalitetssikring og forbedring af deres format for grundforløbsprøven. Den nationale koordinering har understøttet skolens proces med at beskrive grundforløbsprøven, fordi de har kunnet støtte sig til beslutninger, som er truffet på tværs af skolerne.

4.5 Beskrivelse af konkrete læringsaktiviteter

Den centrale del af LUP'erne er ifølge Undervisningsministeriets vejledende skabelon beskrivelsen af læringsaktiviteterne på de enkelte uddannelser. Skolerne skal i planerne beskrive, hvordan de har valgt at omsætte kompetencemålene for de enkelte uddannelser til konkret undervisningspraksis. Ifølge bekendtgørelsen skal den lokale undervisningsplan rumme indholdet af fag- og læ-

ringsaktiviteter, herunder hvilke mål og delmål som indgår i den enkelte aktivitet. Af den vejledende skabelon fra Undervisningsministeriet fremgår det, at beskrivelsen af læringsaktiviteterne skal rumme en elevrettet beskrivelse, varigheden af det enkelte forløb, elevens arbejdstid, læringselementer og læringsmiljø i forløbet, evaluering samt ressourcer og rammer for det enkelte forløb.

4.5.1 Forskellige måder at inddrage lærerne på i arbejdet med at beskrive læringsaktiviteter

Undersøgelsen viser, at der er stor forskel på, hvordan skolerne udvikler og beskriver læringsaktiviteterne i LUP'erne. Fælles for alle de besøgte skoler er, at der findes beskrivelser af læringsaktiviteterne, men at disse beskrivelser ikke indgår i det samlede LUP-dokument. Det varierer mellem skolerne, hvorvidt beskrivelsen er udarbejdet som en fælles og rammesat proces blandt en gruppe lærere og uddannelseslederen på den enkelte uddannelse, eller om enkelte lærere har udviklet forløbene og læringsaktiviteter, jf. de tre modeller, som er beskrevet ovenfor.

Beskrivelse af læringsaktiviteter som en fælles proces blandt lærere og uddannelsesledere

Ikke alle lærere har erfaring med at omsætte overordnede kompetencemål til indhold i konkrete læringsaktiviteter. Forud for udviklingen af konkrete læringsaktiviteter har nogle skoler derfor tilrettelagt en fælles proces blandt udvalgte lærere og uddannelsesledere, hvor lærerne har fået mulighed for at danne sig et samlet overblik over uddannelsens kompetencemål. Og hvor dele af lærergruppen og repræsentanter fra den pædagogiske ledelse har fastlagt overordnede principper for beskrivelser af læringsaktiviteter, fx fælles beslutninger om valg af arbejdsmetoder på baggrund af skolens pædagogisk-didaktiske grundlag.

Seminarerne er fx fulgt op af fælles temadage med forskellige pædagogiske og didaktiske temaer på dagsordenen. Den fælles proces har lagt et fundament for den efterfølgende beskrivelse af læringsaktiviteter på de enkelte afdelinger. Ledere og lærere fortæller, at denne proces har været særligt værdifuld for beskrivelse af læringsaktiviteter på grundforløbets første del, hvor lærerne har skullet tilrettelægge aktiviteter og projektforløb på tværs af fag og uddannelser.

Flere af de besøgte skoler har i beskrivelsesprocesserne haft fokus på at synliggøre uddannelsens kompetencemål visuelt, fx ved at klistre de enkelte kompetencemål fysisk op på en tavle. Kompetencemålene er herefter blevet fordelt på de enkelte læringsaktiviteter, og arbejdsmetoder og opgaver i forbindelse med læringsaktiviteter er blevet fastlagt. På skoler, hvor udvikling af læringsaktiviteter er foregået i et samarbejde mellem skolens lærere, peger lærerne på, at de i processen har fået mulighed for at dele viden og erfaringer om tilrettelæggelse og udvikling af undervisningen.

Beskrivelse af læringsaktiviteter som en aktivitet for enkelte lærere eller enkelte teams

På nogle skoler er beskrivelsen af læringsaktiviteter lagt ud til enkelte lærere eller teams på uddannelserne. Eksempelvis modtager lærerne på en af de besøgte skoler et regneark fra ledelsen, som definerer timetallet for de enkelte fag på hvert hovedforløb. Lærerne i de enkelte teams har herefter til opgave at definere det overordnede indhold af læringsaktiviteterne, mens den enkelte lærer står for udformningen af konkrete opgaver. Når enkelte lærere sidder alene med udviklingen af læringsaktiviteter finder den videndeling, som er med til at kvalificere udviklingsprocessen, ikke sted, og de øvrige lærere skal selv opsøge viden om indholdet af de beskrevne læringsaktiviteter.

Med denne model overlades ansvaret for beskrivelsen af læringsaktiviteterne til den enkelte lærer, og der kan være stor forskel på detaljegraden, sammenhængen og de pædagogiske overvejelser

bag de udarbejdede aktiviteter. De enkelte læringsaktiviteter bliver i sådanne processer ikke nødvendigvis koblet til øvrige dele af skolens lokale undervisningsplan, når den pædagogiske ledelse ikke følger systematisk op eller rammesætter arbejdet med at udvikle læringsaktiviteter.

Inddragelse af praktikvejledere, når læringsaktiviteter udvikles og fordeles på skoleperioder

Der er ikke i rammerne for LUP fastlagt et krav om, at praktikstederne skal involveres i arbejdet med at udvikle og beskrive læringsaktiviteterne i det enkelte forløb og de enkelte uddannelser. Men på den besøgte SOSU-skole er der gode erfaringer med at invitere praktikvejledere med i denne del af LUP-processen.

Skolens baggrund for at invitere praktikvejlederne med på seminaret var at styrke koblingen mellem skole- og praktikperioder. Konkret blev der på et udviklingsseminar nedsat arbejdsgrupper med lærere og praktikvejledere, som på baggrund af fælles skabeloner arbejdede med udvikling af læringsaktiviteter og sammenhæng med de enkelte praktikperioder i elevernes uddannelse. De interviewede ledere fortæller, at praktikvejlederne har udtrykt, at processen har givet et værdifuldt og nødvendigt kendskab til indholdet i skoleperioderne og et samlet overblik over uddannelsen. De interviewede ledere på SOSU-skolen fortæller, at de gennem processen er nået bedre ud til den enkelte praktikvejleder, som bruger den lokale undervisningsplan i dialogen med eleverne om kobling mellem skole og praktik.

4.5.2 Sammenhængen mellem beskrivelse af konkrete læringsaktiviteter og skolens øvrige kvalitetsarbejde

Ud over LUP findes der desuden en række andre krav til dokumenter, som skolerne skal udarbejde med henblik på at understøtte kvalitetssikringen og udviklingen af undervisningen på skolen. Dette gælder kravet om, at skolerne skal have et pædagogisk-didaktisk grundlag, der skal synliggøre det pædagogiske fundament, som skolens aktiviteter tager afsæt i. Desuden skal alle skoler hvert år udarbejde en handlingsplan for øget gennemførelse, der beskriver, hvordan skolen arbejder med konkrete indsatser, der understøtter de fire mål med EUD-reformen, herunder at flere elever skal vælge og gennemføre erhvervsuddannelserne, at eleverne skal blive så dygtige, som de kan, og at trivslen skal styrkes.

Det pædagogisk-didaktiske grundlag

Skolernes pædagogisk-didaktiske grundlag repræsenterer skolens overordnede pædagogiske tilgang. Ifølge flere ledere skal skolens pædagogisk-didaktiske grundlag være en integreret del af arbejdet med at udvikle og beskrive de konkrete læringsaktiviteter på uddannelserne. Dette betyder blandt andet, at nogle af de besøgte skolers pædagogiske tilgang udgør den overordnede ramme for udvikling og beskrivelse af læringsaktiviteterne og er med til at definere valget af konkrete arbejdsmetoder og tilrettelæggelse af undervisningen, fx ift. overordnede principper for undervisningsdifferentiering. Dette gør sig særligt gældende på skoler, hvor der er en tæt kobling mellem ledelse, kvalitetsafdeling og lærere i forbindelse med de processer, der udgør arbejdet med LUP.

Handlingsplan for øget gennemførelse

Handlingsplanen for øget gennemførelse er ikke på nogen af de interviewede skoler en del af afsættet for udvikling og beskrivelse af de konkrete læringsaktiviteter i LUP'erne. Den enkelte skoles handlingsplan for øget gennemførelse udarbejdes på alle de besøgte skoler gennem en separat proces adskilt fra arbejdet med LUP. De interviewede ledere fortæller blandt andet, at de to dokumenter revideres på forskellige tidspunkter, og at begrundelsen for den manglende direkte kobling til arbejdet med LUP er, at handlingsplanen er et mere overordnet værktøj for skolens samlede virksomhed.

Handlingsplanen for øget gennemførelse indeholder blandt andet indsatser, som er en del af den daglige undervisning. Udarbejdelsen af konkrete læringsaktiviteter i LUP'erne kunne derfor med fordel afspejle handleplanens årlige indsatsområder. Dette stiller dog krav om, at skolerne har en fast procedure for revidering af læringsaktiviteterne, som følger handlingsplanen for øget gennemførelse. Ingen af de interviewede skoler har dette på nuværende tidspunkt.

4.6 Skolens samarbejde med lokale uddannelsesudvalg om lokale undervisningsplaner

De lokale undervisningsplaner skal udarbejdes og revideres af skolen i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg. På alle de besøgte skoler inddrages det lokale uddannelsesudvalg i godkendelsesfasen for de færdige planer, mens de lokale uddannelsesudvalg på enkelte skoler og uddannelser har en sparringsrolle undervejs i beskrivelsesfasen.

De interviewede skoler har både gode og dårlige erfaringer med inddragelsen af de lokale uddannelsesudvalg i arbejdet med LUP. Ofte har LUP'erne et omfang, hvor det er for tidskrævende for medlemmerne af de lokale uddannelsesudvalg at gennemlæse dem i deres fulde udstrækning. På nogle skoler fortæller ledere, at de derfor fremlægger dele af den lokale undervisningsplan for udvalget på et møde, hvorefter medlemmerne godkender indholdet af LUP'en. På andre skoler godkender det lokale uddannelsesudvalg LUP'erne, uden at medlemmerne nødvendigvis har drøftet planen indgående.

Ifølge flere ledere kan medlemmerne af det lokale uddannelsesudvalg give skolerne et indblik i forskellige branchers behov, fx ift. en ny certificering, som eleverne kan have brug for. Samtidig fortæller flere ledere, at medlemmerne af de lokale uddannelsesudvalg ofte selv er praktikansvarlige og derfor har en indsigt i indholdet af elevernes praktikperioder. Medlemmerne af det lokale uddannelsesudvalg kan herigennem i princippet bidrage til at styrke koblingen mellem skole og praktikperioder. Men flere uddannelsesledere peger på, at omfanget og kompleksiteten af LUP'erne stiller sig i vejen for en tæt inddragelse af de lokale uddannelsesudvalg i processen. Flere ledere fortæller om lokale uddannelsesudvalg, som ikke har en detaljeret interesse for planerne, men som giver udtryk for, at de stoler på, at skolens udarbejdelse af LUP'er lever op til de formelle krav, og derfor ikke går nærmere ind i behandlingen af planerne på udvalgets møder.

4.7 Lederes og læreres oplevelse af det at udarbejde de lokale undervisningsplaner

Der er generelt stor variation blandt de deltagene skoler med hensyn til læreres og lederes oplevelse af at deltage i udarbejdelsen af LUP'er. Lærere og ledere på skoler, hvor beskrivelsen af LUP'erne har været en fælles, rammesat proces, fortæller generelt om større udbytte af at deltage i processen end lærere og ledere, som har siddet mere isoleret med beskrivelsesarbejdet. På skoler, hvor skolens kvalitetsafdeling har været ansvarlig for beskrivelsesprocessen, fortæller både ledere og lærere ligeledes om større udbytte af processen.

Ledernes oplevelse af beskrivelsesprocessen

De interviewede uddannelsesledere beskriver både positive og negative oplevelser med beskrivelsen af LUP. Flere ledere fortæller, at deltagelse i beskrivelsesarbejdet er en måde for dem som ledere, hvorpå de kan holde sig opdateret om ændringer i de uddannelser, som de er ansvarlige for, fx med hensyn til eksamensregler og censorordninger. Den fælles beskrivelsesproces bidrager

ifølge de interviewede ledere samtidig til, at fortolkningen af dele af bekendtgørelsen fremstår ensartet på tværs af skolens uddannelser. Beskrivelsesprocessen kan bidrage til at skabe en fælles ramme for udvikling af skolens undervisningspraksis på tværs af skolernes uddannelser, vurderer nogle interviewede ledere. Dette gælder særligt på skoler, hvor skolens kvalitetsafdeling eller skolens ledelse er ansvarlig for beskrivelsesprocessen og faciliterer processen på tværs af skolens uddannelser.

Ikke alle ledere har oplevet beskrivelsen af LUP som en pædagogisk udbytterig proces. Nogle uddannelsesledere peger på, at beskrivelsesprocesserne er tidskrævende for både ledere og lærere. Særligt i de senere år har det været en udfordring at finde den nødvendige tid i en travl hverdag, fortæller lederne. Disse ledere peger på, at beskrivelsen af LUP hos dem primært er en administrativ procedure for at leve op til de formelle krav.

Lærernes oplevelse af beskrivelsesprocessen

Ligesom lederne beskriver lærerne forskellige oplevelser af at have været en del af arbejdet med at beskrive dele af LUP'erne – særligt de konkrete læringsaktiviteter.

Nogle lærere fra skoler, som har haft fælles, rammesatte beskrivelsesprocesser, fortæller, at deltagelsen i beskrivelsen af læringsaktiviteter har givet dem overblik over deres uddannelses opbygning og den samlede mængde kompetencemål. Deltagelsen i udviklingen af læringsaktiviteter har samtidig givet det enkelte team et værdifuldt overblik over indhold og struktur på uddannelsen og et fælles grundlag for undervisningen.

I interviewene fortæller lærerne bredt set, at processen med at omsætte abstrakte kompetencemål til konkrete læringsaktiviteter er en kompleks opgave. Særligt har det været en udfordring for lærerne, inden de gik i gang med udviklingen af læringsaktiviteter. Ikke alle lærere har på forhånd været vant til at læse og fortolke teksten i bekendtgørelser. Dette har ifølge interviewede lærere afskrækket nogle fra at indgå i beskrivelsesarbejdet. På de skoler, hvor beskrivelsesprocessen har været tydeligt rammesat og understøttet af fælles skabeloner, en fælles udviklingsproces og eventuelt støtte til konkret skrivearbejde, har lærerne ikke på samme vis oplevet det som en udfordring.

Lærere på skoler, som ikke har deltaget i en fælles, rammesat beskrivelsesproces, fortæller, at de har oplevet at udarbejde beskrivelsen af læringsaktiviteter alene. Flere lærere peger på, at beskrivelsen af læringsaktiviteter i en sådan proces langt hen ad vejen bliver en beskrivelse af eksisterende praksis og i mindre grad en pædagogisk udviklingsproces. Ifølge disse lærere har deres pædagogiske og didaktiske udbytte af processen været begrænset.

5 Skolernes anvendelse af lokale undervisningsplaner

Dette kapitel beskriver, hvordan de lokale undervisningsplaner bliver anvendt på skolerne. Der er fokus på, hvilken rolle planerne spiller for den daglig praksis på skolerne, og i hvilken grad kravet om en lokal undervisningsplan understøtter skolernes kvalitets- og udviklingsprocesser med hensyn til undervisningen.

Kapitlet belyser følgende delspørgsmål i undersøgelsen:

- Hvordan bliver de lokale undervisningsplaner anvendt, dvs. hvordan bruges planerne på ledelsesniveau og i lærernes planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisningen?

5.1 Centrale pointer i dette kapitel

Samlet set peger denne undersøgelse på, at der er store forskelle på, hvordan LUP'erne bliver anvendt. Brugen af planerne ser ud til at hænge tæt sammen med, hvilke pædagogiske udviklingsprocesser som arbejdet med planerne indgår i, særligt hvordan den pædagogiske ledelse på skolen inddrager lærerne i udviklingen af planerne. Nogle steder er LUP'erne et centralt redskab, som både ledelsen og lærerne tager afsæt i, drøfter og følger op på løbende med justeringer. Andre steder er de pædagogiske udviklingsprocesser afkoblet fra processen med LUP.

Lærernes brug af LUP'erne afhænger kort og godt af, hvor involverede de har været i udarbejdelsen planerne, men også af, hvilken rolle uddannelseslederne tillægger planerne i deres daglige pædagogiske ledelse af uddannelserne, og om lærerne har en tydelig og relevant ramme med hensyn til at anvende planerne, fx i forbindelse med samarbejde i de enkelte lærerteams. Den lokale brug af LUP'erne som redskab til at understøtte kvaliteten af undervisningen er især koblet til den del af planerne, som handler om beskrivelse af de konkrete læringsaktiviteter. Som vi viste i kapitel 3, ligger disse beskrivelser ikke nødvendigvis i et samlet LUP-dokument. Skolerne udarbejder i stedet separate dokumenter, som især er udviklet til lærerne som deres arbejdsredskab. Derudover peger kapitlet på, at i den mere generelle del af LUP er det fastsættelsen af bedømmelseskriterier og bedømmelsesgrundlag, som lærerne og uddannelseslederne særligt vurderer, er et nyttigt element i arbejdet med at understøtte et fælles afsæt for undervisningens praksis på den enkelte uddannelse.

Nogle af de øvrige elementer i LUP-dokumenterne bliver særligt anvendt til at signalere over for omverdenen og over for Undervisningsministeriet, at skolen lever op til kravene for uddannelserne, fx at der findes et pædagogisk-didaktisk grundlag på skolen, og at der findes nogle retningslinjer for bedømmelse af elevernes forudsætninger. De LUP'er bliver ligeledes brugt i forbindelse med

eventuelle tvister med elever om bedømmelse og bortvisning fra skolen, fx i form af beskrivelse af eksamensregler og af elevernes arbejdstid.

5.2 Brug af lokale undervisningsplaner til forskellige formål og målgrupper

Samlet set skal LUP'erne fungere som en beskrivelse, der giver et billede af, hvilke lokale valg der er truffet med hensyn til uddannelserne inden for de overordnede rammer, der findes i erhvervsuddannelsesloven og i de forskellige bekendtgørelser.

LUP'erne skal i udgangspunktet rette sig mod de aktører, der på skolen skal omsætte planernes indhold til praksis, dvs. lærerne. Elever og interessenter uden for skolen skal desuden kunne finde information om de enkelte uddannelser og deres indhold i planerne. En sekundær målgruppe er Undervisningsministeriet, som gennem planerne skal kunne følge med i, om skolerne lever op til de krav, der er til en lokal undervisningsplan i hovedbekendtgørelsen.

I det følgende beskrives, hvordan de besøgte skoler anvender planerne på ledelsesniveau og som led i lærernes planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisningen.

5.2.1 Den strategiske ledelses anvendelse af LUP'er som dokumentation

LUP'erne bliver især anvendt strategisk til at dokumentere, at skolens praksis lever op til de rammer, der gælder for uddannelserne. Det betyder, at LUP'erne helt overordnet tjener som dokumentation over for Undervisningsministeriet. Flere ledere peger på, at LUP'erne samtidig er et signal til omverdenen og mere specifikt til skolens interessenter om, at skolen lever op til de rammer, der gælder for uddannelserne.

Flere af de interviewede uddannelsesledere peger på, at planen på et mere overordnet niveau ikke kun spiller en rolle med hensyn til at dokumentere undervisningen. Planerne har ifølge lederne den fordel, at de rummer en samlet fremstilling af praktiske oplysninger om skolen, det pædagogisk-didaktiske grundlag og andre overordnede retningslinjer i ét og samme dokument og ikke kun som beskrivelser og oplysninger, der findes hver for sig forskellige steder på hjemmesiden. Det er dog ikke alle de besøgte skoler, der bruger LUP'en som en samlet platform for information om skolen og undervisningen. Nogle skoler har i stedet valgt at synliggøre informationen forskellige steder på deres hjemmeside, og det kræver en søgning på skolernes hjemmesider at finde LUP'erne.

Det fremgår af interviewene, at den dokumentation, der findes i LUP'erne, også spiller en juridisk rolle. Lederne peger i den forbindelse på, at det er vigtigt for skolen at have kommunikeret fx beskrivelser af prøveformer, bedømmelseskriterier og ordensregler til skolens elever og deres forældre, så de er forberedte på, hvad der venter dem på uddannelsen, men også i forbindelse med eventuelle tvivlsspørgsmål ved bedømmelse af eleverne og i forbindelse med udsmidningssager. I sådanne processer er det vigtigt, at der ikke er tvivl om, hvilke retningslinjer der gælder, og at disse retningslinjer er tilgængelige for de berørte elever og forældre.

5.3 Undervisningsplanernes rolle i den pædagogiske ledelse

LUP skal rumme beskrivelser af de overordnede pædagogiske retningslinjer på skolen såvel som beskrivelser af den konkrete udmøntning af disse retningslinjer i den lokale undervisningspraksis på den enkelte uddannelse. En LUP skal i princippet udgøre en skriftlig fremstilling af den praksis,

som eleverne møder i hverdagen. Det er en pædagogisk ledelsesopgave at understøtte denne forbindelse mellem plan og praksis.

På de seks besøgte skoler er der stor forskel på, hvilken rolle LUP spiller i den pædagogiske ledelse. Det kommer blandt andet an på, om ledelsen forventer, at lærerne inddrager planerne som et fælles redskab i deres daglige arbejde, og hvilke rammer lærerne har med hensyn til at gøre dette.

Nogle af de interviewede ledelsesrepræsentanter peger på, at den lokale undervisningsplan er et centralt redskab i deres arbejde med at sikre og udvikle kvaliteten af undervisningen på den enkelte uddannelse. Andre ledere peger på, at LUP ikke spiller en rolle i den pædagogiske ledelse på skolen, fordi andre beskrivelser, dokumenter og aftaler fungerer som grundlag for den ledelsesopgave, som uddannelseslederen løser. Dette udfoldes i de to følgende afsnit.

5.3.1 Skoler, hvor LUP'erne er et element i den pædagogiske ledelse

Blandt nogle af de besøgte skoler udpeger uddannelseslederne LUP'erne som det mest centrale redskab i deres ledelse af undervisningen. Overordnet fremgår det af interviewene, at planerne på de besøgte skoler indgår på to forskellige måder i det pædagogiske ledelsesarbejde, dels som en rettesnor for lærernes tilrettelæggelse og gennemførelse af undervisningen og dels som et element i arbejdet med at indsluse nyansatte lærere på uddannelsen.

Pædagogisk ledelse af undervisningen

For det første peger nogle uddannelsesledere på, at LUP'en er det dokument, som de bringer på banen, når de skal rammesætte og drøfte undervisningen med lærerne. Det gør de fx ved at pege på, at den lokale undervisningsplan skal være et afsæt for at tilrettelægge undervisningen og indgå i lærernes teamsamarbejde. Og at den lokale undervisningsplan på denne måde kan være med til at sikre et mere ensartet niveau og en rød tråd i undervisningen for eleverne på tværs af de forskellige lærere.

Nogle uddannelsesledere peger på, at et element i den pædagogiske ledelse består i løbende at minde lærerne om det, der er beskrevet i undervisningsplanen – både med hensyn til den konkrete undervisning og med hensyn til de elementer, der handler om skolens uddannelser på et mere generelt niveau. Flere fortæller, at de vedhæfter dokumenterne i mails til lærerne, indsætter links til den relevante lokale undervisningsplan på skolens hjemmeside eller helt konkret tager et screendump af udvalgte dele af den relevante plan til lærerne forud for et møde om undervisningens tilrettelæggelse. Det bliver i interviewene beskrevet, at det er vigtigt at give lærerne det oprindelige dokument, eller udvalgte dele heraf, hvis målet er, at de skal bruge det som afsæt for en drøftelse, fx på et teammøde. Det er ikke nok at forvente, at planerne bliver anvendt, hvis ledelsen ikke også er med til at bringe de enkelte dele i spil i relevante sammenhænge.

Dog peger flere af de ledere, der anvender LUP'en som en del af deres pædagogiske ledelsesredskaber, på, at det kan være en udfordring at få en lokal undervisningsplan til at blive til et faktisk anvendt dokument. Det bliver fremhævet blandt disse ledere, at de selv aktivt skal forholde sig til de pædagogiske dimensioner i planen og ikke nøjes med at diskutere den daglige drift og planlægning med de enkelte lærerteams. Heller ikke selvom denne del fylder meget i hverdagen for uddannelseslederne.

Desuden fortæller de uddannelsesledere, der anvender planerne som et ledelsesredskab, at planerne løbende skal justeres på baggrund af lærernes erfaring og evaluering af undervisningen. Fx når et grundforløb er gennemført, og lærerne har indhentet erfaringer med de forskellige projekter

og opgaver i forløbet. Hvis ikke planerne er opdaterede, dynamiske beskrivelser, kan de ikke fungere som et egentligt afsæt for tilrettelæggelse af undervisningen.

Introduktion for nye lærere gennem LUP'er

Der er blandt de besøgte skoler flere uddannelsesledere, der peger på, at LUP'erne fungerer som en grundlæggende introduktion til skolen og til undervisningen for nyansatte lærere. Flere steder beskriver lederne, at der generelt er mange nyansættelser i disse år efter den nye EUD-reform, og at LUP'erne derfor i endnu højere grad end tidligere har været bragt i spil til dette formål.

Flere ledere fortæller, at de rammer, der er beskrevet i loven, bekendtgørelsen og den uddannelsesordning, der gælder for undervisningen, ikke er tilstrækkelig introduktion for nye lærere. Dels fordi de ikke er så konkrete, at de reelt udgør et afsæt for gennemførelse af undervisningen. Der er behov for den lokale omsætning af rammerne til konkrete læringsaktiviteter. Dels fordi de sprogligt kan være for vanskelige at forstå, og der er behov for en sproglig oversættelse, blandt andet af de kompetencemål, der gælder for de enkelte fag.

5.3.2 Skoler, hvor LUP'en ikke er et element i den pædagogisk ledelse

Det er ikke på alle de besøgte skoler, at uddannelseslederne anvender LUP'erne som en del af ledelsen af undervisningen. På de skoler, hvor lederne ikke anvender undervisningsplanerne, giver lederne udtryk for en række forskellige grunde til dette.

Ledelse af undervisningen med afsæt i en teambaseret ledelse

For det første er det ikke på alle skoler, at en fælles beskrivelse af læringsaktiviteter på tværs af de forskellige lærerteams på en uddannelse er et afsæt. Det handler om, at der er en anden systematik og struktur for kvalitetssikring og kvalitetsudvikling af undervisningen, som i højere grad knytter sig til de enkelte lærerteams.

På en af de deltagende skoler er der en grundlæggende anderledes systematik, der er baseret på, at de enkelte lærerteam hver især fastlægger læringsaktiviteterne, og at de gør det med afsæt i en række data, som skolen stiller til rådighed for teamene. Det enkelte team følger op på disse data ved at tage højde for de udfordringer, der belyses af data, når de tilrettelægger undervisningen. De data, som stilles til rådighed for lærerne på teamniveau, er fx frafalds- og fraværsdata, trivselsdata og elevernes faglige resultater.

En sådan teambaseret struktur i forbindelse med tilrettelæggelse af undervisningen og opfølgning vedrørende erfaringer fra undervisningen betyder i dette tilfælde, at teamene ikke anvender et samlet LUP-dokument på tværs af teams for hele uddannelsen. Her peger de interviewede ledere på, at de LUP-dokumenter, der findes på skolen, udelukkende omfatter beskrivelser af de generelle temaer, og at de i høj grad fungerer som dokumentation over for Undervisningsministeriet og som juridisk grundlag i forbindelse med eventuelle tvister med elever.

Planlægning af undervisningen med afsæt i enkelte medarbejderes plan

En anden type ledelsespraksis, hvor LUP ikke er en del af den pædagogiske ledelse, tager i stedet afsæt i beskrivelser af undervisningen, som er udarbejdet af enkelte medarbejdere inden for hver uddannelse – og i et format og med en systematik, som den udpegede medarbejder selv vælger. Her peger de interviewede ledere på, at det er en udfordring at igangsætte og lede pædagogiske udviklingsprocesser blandt lærerne, fordi undervisningsbeskrivelserne har et meget individuelt afsæt, og der ikke er etableret en fælles systematik for den pædagogiske udvikling.

På flere af de besøgte skoler beskriver både ledelse og lærere, at der fra ledelsens side er nogle diffuse og mindre tydeligt italesatte forventninger til, hvordan lærerne skal anvende LUP'erne i deres daglige arbejde. Flere af de interviewede ledere på disse skoler fortæller, at en LUP kan være et nyttigt redskab for lærerne, men at det i høj grad er lærernes eget ansvar at anvende den. Her peger flere af de interviewede ledelsesrepræsentanter på, at de ikke vil sætte alt for rigide rammer op for lærerne ift. planlægning og gennemførelse af undervisningen.

Samtidig vurderer nogle af de interviewede ledere, at lov og bekendtgørelse fx er et tilstrækkeligt grundlag som introduktion for nye lærere, og at det derfor er de dokumenter, som de giver videre, når der ansættes nye lærere. Her peger lederne ikke på, at de savner en mere udfoldet beskrivelse af undervisningen som introduktion til den lokale praksis.

5.4 Undervisningsplanernes rolle i lærernes arbejde

Lærernes brug af LUP afhænger af, hvor involverede lærerne har været i udarbejdelsen af planerne, men også af, hvilken rolle uddannelseslederne tillægger planerne, og hvilke rammer lærerne har med hensyn til at anvende planerne. I dette afsnit udfoldes eksempler på, hvordan planerne bliver anvendt af lærerne på de skoler, hvor LUP'erne spiller en central rolle i den pædagogiske ledelse af undervisningen, og hvor lærerne har været involverede i beskrivelsesprocesserne.

LUP'erne fastlægger rammerne for undervisningen, når ledelsen er med til at rammesætte

De lærere, hvis undervisningsplanlægning tager afsæt i beskrivelser af undervisningsforløb i de lokale undervisningsplaner, peger bredt set på, at ledelsen spiller en central rolle med hensyn til kontinuerligt at tale om dokumenterne som et fælles og obligatorisk afsæt samt at henvise til beskrivelserne som et afsæt, der løbende bliver justeret, så de afspejler lærernes erfaringer.

Disse lærere beskriver desuden, at det er afgørende, at ledelsen respekterer og understøtter det, der er beskrevet i LUP'en, så der ikke er tvivl om, hvorvidt planen er gældende. Det kan fx handle om at gøre det muligt, rent skemamæssigt, at gennemføre planlagte forløb i samarbejde med kolleger, fx som fælles undervisning blandt grundfagslærere og lærere i uddannelsesspecifikke fag. Der bliver også peget på, at det er centralt, at den time-fag-fordeling, der fremgår af de fælles beskrivelser, gælder i praksis.

5.4.1 Planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisningen

På nogle af de besøgte skoler fremhæver lærerne, at de konkrete beskrivelser af undervisningsforløbene danner rammen for den undervisning, som de gennemfører. Lærerne på disse skoler peger på, at den konkretisering, der findes i undervisningsplanerne og på de lokale drev, med hensyn til læringsaktiviteter, er et uundværligt redskab i deres daglige arbejde.

På de skoler, hvor LUP-processen er tilrettelagt som en fælles proces på tværs af uddannelser og afdelinger, peger flere lærere på, at undervisningsplanerne er med til at understøtte, at de gennem beskrivelsesprocessen får opbygget et fælles sprog om deres undervisning. Eksempelvis giver planerne et overblik over temaer og opgaver i et forløb, og lærerne kan tale med deres kolleger om, hvordan opgaverne konkret tilrettelægges i hverdagen. Dette er med til at understøtte, at planerne bliver brugt af lærerne i praksis, når undervisningen skal tilrettelægges og gennemføres.

Beskrivelser af undervisningsforløb og læringsaktiviteter som fælles afsæt for drøftelser i lærerteams på nogle af de besøgte skoler

På nogle af de besøgte skoler fortæller flere af de interviewede lærere, at den struktur og de forløb, som er beskrevet i den lokale undervisningsplan, udgør et grundlag for nogle af de drøftelser, der finder sted i teamet, om undervisningens tilrettelæggelse og gennemførelse.

De interviewede lærere peger her særligt på, at EUD-reformen har medført et øget behov for, at lærerne i fællesskab fx drøfter, hvordan man konkret i undervisningsforløbene håndterer elever med afkortning, hvordan man tilrettelægger helhedsorienteret undervisning, eller hvordan undervisningen på forskellige niveauer kan håndteres. LUP'erne har i disse drøftelser været et konstruktivt fælles afsæt.

Der er også i interviewene eksempler på, at lærerne med afsæt i de fælles beskrivelser af undervisningsforløb i den lokale undervisningsplan drøfter de udfordringer, som de oplever i arbejdet med de forskellige kompetencemål inden for grundfagenes forskellige niveauer. Fx peger flere på, at en LUP, der udfolder fælles bedømmelseskriterier, kan være med til at understøtte, at lærerne når til enighed om, hvordan de forskellige grundfagsniveauer skal vurderes, og hvad forskellen er på niveauerne. Men dette kræver fx også, at kompetencemålene er omsat til mere konkrete læringsmål i den lokale undervisningsplan. Indgår der blot en gengivelse af kompetencemålene, spiller LUP'erne ikke den rolle at skabe et fælles afsæt for vurdering af elevernes faglige niveauer.

Der er blandt de besøgte skoler også lærere, der tager afsæt i beskrivelser af undervisningen, som de har udarbejdet selv eller i det enkelte lærerteam, og som ikke indgår i den lokale undervisningsplan. Dette gør sig gældende for skoler, der har valgt en struktur for planlægning af og opfølgning på undervisningen, der alene er knyttet til det enkelte team. Og hvor et fælles afsæt derfor ikke er understøttet af skolens ledelsesstruktur.

LUP'erne understøtter ikke fælles planlægning af EUX-undervisningen på de besøgte skoler

For de EUX-uddannelser, der indgår i undersøgelsen, tegner der sig et billede af, at LUP i mindre grad spiller en rolle i arbejdet med at skabe sammenhængende uddannelsesforløb mellem de studieforberedende fag og de uddannelsesspecifikke fag.

Uddannelseslederne fortæller bredt set, at de videregiver planerne til de lærere, der står for undervisningen i de gymnasiale fag. På flere af de besøgte skoler er disse fag varetaget af lærere, der underviser på skolens gymnasiale uddannelser, og som dermed ikke til daglig er en del af et EUD-lærerteam. Ingen af de interviewede lærere har erfaring med at drøfte eller planlægge læringsaktiviteter i fællesskab med de lærere, der varetager undervisningen i de gymnasiale fag på EUX-uddannelserne.

LUP'en som afsæt for evaluering af undervisningen

En løbende justering af den lokale undervisningsplan kan hænge tæt sammen med en evaluering af og opfølgning på gennemførte undervisningsforløb. For mange af de besøgte skoler var LUP'erne afsæt for en dialog om erfaringer med første gennemløb af især GF1, men også GF2. Flere lærere peger på, at opsamlingerne har ført til justeringer af de undervisningsforløb, der indgår i eller supplerer LUP. Det har fx været en justering af de tematiske inddelinger af grundforløbene, en fordeling af kompetencemålene for de enkelte fag i de forskellige temaperioder og en justering af de projektforløb, der indgår i de enkelte temaer.

Det går igen i undersøgelsen, at de skoler, hvor der er en stærk lærerinddragelse i beskrivelsesfasen, og hvor planen bliver anvendt af lærerne i planlægningsarbejdet, samtidig er de skoler, hvorpå

der sker en evaluering af forløb og en justering af planen på baggrund af de forskellige teams' erfaringer med forløbene.

En opsamling på undervisningsforløbene med henblik på at justere beskrivelserne af undervisningen forudsætter, at der fra ledelsens side bliver fastlagt rammer for arbejdet, så det ikke kun foregår i det enkelte team. På nogle af de besøgte skoler er der eksempler på, at de gennemførte undervisningsforløb bliver evalueret på fælles pædagogiske dage. På de skoler, hvor det sker, fortæller lærerne, at det ikke nødvendigvis er et arbejde, som de forbinder med den lokale undervisningsplan, men et arbejde, der knytter sig til den løbende og fælles udvikling af undervisningen. Der er blandt de besøgte skoler flere eksempler på, at de undervisningsplaner, der er blevet udarbejdet i forbindelse med reformen, endnu ikke har været et afsæt for evaluering af undervisningen og justering af LUP'erne. Det bliver blandt lærerne fremhævet, at der er behov for et par gennemløb af forløbene, før planerne justeres. Nogle lærere peger derfor på, at de erfaringer, der er gjort i forbindelse med de første reformforløb, skal overleveres mundtligt til andre lærere, der gennemfører efterfølgende forløb. Dette sker på nogle skoler, blandt andet fordi ledelsen har fastlagt nogle tydelige rammer og gjort det muligt for lærerne at overlevere erfaringer til hinanden.

Men der er samtidig blandt de besøgte skoler lærere, der fortæller, at der ikke har været processer for opfølgning vedrørende de beskrivelser, der indgår i undervisningsplanen.

LUP'en understøtter fælles bedømmelseskriterier og -grundlag

Lærernes anvendelse af LUP'en handler mest om at anvende beskrivelser af undervisningsforløb og læringsaktiviteter som afsæt for undervisningen. Men nogle af de interviewede lærere beskriver, at de også anvender flere elementer fra de mere generelle afsnit i planen direkte i deres praksis. Flere peger på, at en fælles udfoldelse af bedømmelseskriterier er særligt anvendelig. Ifølge lærerne kan en LUP være med til at skabe et fælles grundlag for lærere og elever med hensyn til, hvordan bedømmelsen finder sted i praksis, men at det også bliver et fælles afsæt, fordi det er den beskrivelse, der videregives til censorer. Flere peger derfor på, at de udfoldede bedømmelseskriterier er med til at minimere "fodfejl" i forbindelse med eksamen.

Nogle af de interviewede lærere fremhæver desuden, at beskrivelser af uddannelserne, og hvad der skal til for at bestå et fag, gælder som fælles forsikring for, at alle elever behandles ens, fx i tilfælde, hvor en elev ikke gennemfører et fag pga. manglende aflevering af opgaver.

6 Opmærksomhedspunkter med afsæt i statusrapporten

Denne statusrapport peger samlet set på en række muligheder og udfordringer i skolernes arbejde med udarbejdelse og anvendelse af lokale undervisningsplaner.

I dette kapitel opsummerer EVA opmærksomhedspunkter, der træder frem som særligt vigtige temaer i det videre arbejde med justering af LUP-konceptet, dvs. en tilpasning af kravene om, hvad en LUP skal indeholde, og en ny digital understøttelse af planerne.

Opmærksomhedspunkter med hensyn til en justering af kravene til indholdet i de lokale undervisningsplaner

- De lokale undervisningsplaner retter sig i dag mod mange forskellige målgrupper. Blandt andet de lærere, der skal omsætte bekendtgørelsens rammer til lokal undervisningspraksis. Men planerne skal også fungere som orientering for elever og interessenter, fx praktiksteder og medlemmer af de lokale uddannelsesudvalg. I skolernes optik er Undervisningsministeriet, der har til opgave at undersøge, om skolerne lever op til de formelle krav, desuden en vigtig målgruppe. De forskellige målgrupper har forskellige behov for viden om undervisningen på den enkelte skole. Disse behov er vanskelige at indfange i ét samlet dokument, hvilket det er centralt, at et fremtidigt koncept tager højde for.
- De lokale undervisningsplaner skal rumme en lang række forskellige temaer, som er udspecificeret i hovedbekendtgørelsen for erhvervsuddannelserne. Det betyder, at lokale undervisningsplaner, der rummer alle de krævede temaer, er meget lange. Det kan derfor være en udfordring for en læser at finde den information, der er relevant i en given sammenhæng. Fremover vil det være vigtigt at overveje, hvordan kravene til omfanget af de lokale undervisningsplaner i højere grad kan understøtte et lettilgængeligt dokument for brugerne. Det kan fx handle om at skære ned på antallet af temaer i en LUP, eller det kan handle om, at temaerne samles i forskellige dokumenter og på forskellige platforme, alt efter hvem de retter sig mod.
- I de lokale undervisningsplaner skal der i dag indgå en beskrivelse af de konkrete læringsaktiviteter. Denne statusrapport viser, at skolerne har forskellig praksis med hensyn til at udarbejde og fastholde beskrivelser af læringsaktiviteter. Bredt set er der på skolerne et behov for at fastholde beskrivelser af læringsaktiviteter i et format, som kan tilgås af lærerne, og som kan kobles til opgaver og øvrige undervisningsmaterialer. Desuden er der skoler, hvor kvalitetssikringsstrukturen er teambaseret og tager afsæt i fælles læringsaktiviteter på teamniveau. Denne undersøgelse peger på, at en udviklings- og beskrivelsesproces på uddannelsesniveau ikke er relevant på disse skoler, dvs. at en beskrivelse af læringsaktiviteter for en hel uddannelse ikke matcher den praksis, der findes på skolen. Fremover vil det være centralt, at vejledninger til de lokale undervisningsplaner angiver, hvordan skoler med forskellige måder at organisere kvalitetssikring af undervisningen på skal forholde sig til kravet om at have en LUP. Det er fx relevant at afklare, om der kan være forskellige undervisningsplaner for den samme uddannelse på en skole.
- Denne statusrapport viser, at der er stor forskel på, hvordan beskrivelsesarbejdet organiseres, og hvilket udbytte skolens lærere har af, at der findes lokale undervisningsplaner. Det er væsentligt,

at et fremtidigt koncept understøtter, at arbejdet med de lokale undervisningsplaner hænger godt sammen med skolens øvrige kvalitetssikring af undervisningen. Der skal på skolerne etableres lokale processer, der understøtter et fælles planlægnings- og opfølgningsarbejde, som sikrer en sammenhæng på tværs af skolens uddannelser og en sammenhæng mellem de generelle og de uddannelsesspecifikke dele af planerne.

- Nogle af de nuværende temaer i de lokale undervisningsplaner fastlægges delvist gennem nationale, tværgående processer, især rammerne for grundforløbsprøven. Det er vigtigt, at et fremtidigt koncept kan rumme denne diversitet mellem processer, der finder sted lokalt på den enkelte skole, og processer, der foregår i et andet regi.

Opmærksomhedspunkter med hensyn til justering af vejledende skabeloner

- Denne statusrapport peger på, at skolerne i vid udstrækning skeler til de vejledende skabeloner fra Undervisningsministeriet i udarbejdelsen af de lokale undervisningsplaner. Både hvad angår struktur, og hvad angår indholdet i planerne. Det vil også fremover være vigtigt, at Undervisningsministeriet udarbejder vejledende skabeloner, der kan understøtte skolernes arbejde med at omsætte kravene i bekendtgørelsen til en eller flere planer for skolens arbejde.

- Den nuværende skabelon rummer kun få vejledende punkter til den del af planerne, der handler om konkrete læringsaktiviteter. Flere skoler peger på, at de har hentet hjælp til strukturering med hensyn til beskrivelse af læringsaktiviteter andre steder. Fremover kan det være væsentligt at udfolde den del i skabelonen, der handler om de konkrete læringsaktiviteter, for at yde tilstrækkelig hjælp til skoler, der har behov for det.

Opmærksomhedspunkter med hensyn til en fremtidig it-understøttelse af de lokale undervisningsplaner

- Nogle af de skoler, der indgår i denne statusrapport, anvender det nuværende Elevplan til at understøtte alle beskrivelser, der indgår i de lokale undervisningsplaner. Andre har valgt at fremstille planerne i andre og mere tilgængelige formater, der kræver færre klik, og som giver læseren et bedre overblik over de forskellige elementer i planerne. Et fremtidigt koncept skal i højere grad kunne understøtte de enkelte målgruppers specifikke behov for viden om skolen og den undervisning, der foregår. Der er desuden behov for, at planerne fremover understøttes digitalt af et format, der giver et godt overblik over temaerne i planen og har en nem søgefunktion, hvor brugeren med få klik kan finde de dele, der har interesse.
- Flere skoler har udtrykt bekymring for overgangen fra en digital understøttelse til en anden. Fx med hensyn til klarhed over, om data nemt vil kunne flyttes fra det ene system til det andet, og med hensyn til, hvilke funktionaliteter et fremtidigt system vil have. Det er vigtigt for skolerne at få et klart billede af, hvilken rolle et fremtidigt system kan spille i skolernes arbejde, og få afklaret, hvilke behov der på den enkelte skole vil være for at tilkøbe andre supplerende systemer.

De ovenstående opmærksomhedspunkter udfoldes og konkretiseres i forbindelse med en række udviklingsworkshops med udvalgte erhvervsskoler i efteråret 2017. På baggrund af denne statusrapport og udviklingsworkshopperne udarbejder EVA et idekatalog til inspiration for det videre arbejde i Undervisningsministeriet.

Appendiks A – Bekendtgørelsens krav til de lokale undervisningsplaner

Bekendtgørelsens krav til de lokale undervisningsplaner

Af § 45 og 46 i hovedbekendtgørelsen for erhvervsuddannelserne fremgår det, hvilke krav der stilles til skolernes arbejde med de lokale undervisningsplaner. Disse rammer er:

§ 45. Den lokale undervisningsplan fastsættes af skolen i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg. Der udarbejdes undervisningsplaner for henholdsvis grundforløb og hovedforløb. Undervisningsplanen er skolens dokumentation af undervisningen og skal foreligge færdigudarbejdet inden skoleopholdets begyndelse. Eleverne skal gøres bekendt med undervisningsplanen, og den skal være tilgængelig på skolens hjemmeside.

Stk. 2. Det påhviler skolen i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg at følge behovet for fornyelse af undervisningsplanen og foretage fornøden revision.

Stk. 3. Den lokale undervisningsplan skal omfatte skolens eventuelle udbud af eux-forløb, jf. § 1, stk. 6.

§ 46. Den lokale undervisningsplan skal indeholde beskrivelse af følgende:

1) Den nærmere struktur for skoleundervisningen og for vekselvirkningen mellem skoleundervisningen og praktikuddannelsen.

2) Det pædagogiske, didaktiske og metodiske grundlag for undervisningens gennemførelse, herunder valg af undervisnings- og arbejdsformer og systematik for anvendelse af metoder og strategi til fremme af undervisningsdifferentiering.

3) Indholdet i de fag og læringsaktiviteter, som skolen har opdelt undervisningen i. Det skal fremgå af beskrivelsen, hvilke mål eller delmål der indgår i læringsaktiviteten.

4) Skolens tilbud om valgfag og påbygning samt retningslinjer for skolens vejledning i forbindelse hermed.

5) Elevens arbejdstid for læringsaktiviteter, herunder projekter m.v. samt elevens hjemmearbejde, så det tydeligt fremgår, at kravene i § 17 og § 61, stk. 2, er opfyldt.

6) Skolens bedømmelsesplan, herunder eksaminationsgrundlag og bedømmelsesgrundlag ved prøver, samt hvordan og hvornår den løbende og afsluttende bedømmelse foregår.

7) Lærerkvalifikationer, ressourcer og udstyr, hvor reglerne om uddannelsen stiller specifikke krav hertil.

8) Indholdet i skolepraktik samt praktikbedømmelse af elever i skolepraktik.

9) Overgangsordninger ved ændring af den lokale undervisningsplan.

Stk. 2. Den lokale undervisningsplan skal endvidere indeholde eller henvise til følgende:

1) Kriterier for skolens vurdering af elevernes kompetencer og forudsætninger ved udarbejdelse af elevens personlige uddannelsesplan og uddannelsesbog.

2) Beskrivelse af skolens fremgangsmåde ved vurdering af elevers egnethed i forbindelse med skolepraktik, jf. § 111.

3) Skolens kriterier og fremgangsmåde ved optagelse af elever i uddannelser med adgangsbegrænsning.

4) Skolens regler for eksamen, som skolen fastsætter i henhold til bekendtgørelse om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser.

5) Beskrivelse af tilrettelæggelsen af skolens samarbejde med det faglige udvalg, praktikvirksomheden og eleven om afholdelse af prøver og udstedelse af beviser.

6) Skolens standarder for indhold og niveau i alle grundforløbsprøver, jf. § 22, stk. 6.

Stk. 3. Den lokale undervisningsplan kan foreligge i fuld udstrækning i "Elevplan". Hvis skolen benytter sig af denne mulighed, skal der på skolens hjemmeside være link hertil, jf. reglerne i lovgivningen om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne m.v.

Kilde: https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=179825

Appendiks B – Eksempel på vejledende skabelon fra Undervisningsministeriet

UNDERVISNINGS MINISTERIET
STYRELSEN FOR UNDERVISNING OG KVALITET

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Tlf. 3392 5000
Fax 3392 5567
E-mail stuk@stukuvm.dk
www.stukuvm.dk
CVR nr. 29634750

18. maj 2015
Sags nr.:
019.23V.571

Skabelon for skolernes lokale undervisningsplan for grundforløbets anden del

Indledning
Den lokale undervisningsplan fastsættes af skolen i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg. Der udarbejdes undervisningsplaner for henholdsvis grundforløb og hovedforløb. Planerne er skolens og dermed også lærernes redskab til dokumentation af den undervisningspraksis, der finder sted. Det er centralt, at hver enkelt skole beskriver sin praksis ud fra de lokale forhold, der har betydning for undervisningens gennemførelse.
Skabelonen er udarbejdet således, at den omfatter alle de stillede krav i hovedbekendtgørelsens § 45-46. Det er ikke formkrav til den lokale undervisningsplan, og det er den enkelte skole, der beslutter, hvorledes de lokale undervisningsplaner konkret beskrives, blot indholdet i planerne er i overensstemmelse med reglerne i hovedbekendtgørelsen.
Undervisningsplanen skal foreligge færdigudarbejdet inden skoleopholdets begyndelse. Eleverne skal gøres bekendt med undervisningsplanen, og den skal være tilgængelig på skolens hjemmeside, eller kan foreligge i fuld udstrækning i »Elevplan«. Såfremt skolen benytter sig af denne mulighed, skal der på skolens hjemmeside være link hertil.

1. Niveau, generelt for skolen

1. Generelt for skolen Skoleniveauet, er generelt for skolen, er udformet således, at beskrivelserne gælder for både grund og hovedforløb. Det er et niveau, der kan anvendes til at beskrive en række overvejelser, der har en overordnet karakter. Det kan eksempelvis være skolens pædagogiske og didaktiske grundlag, eller andre elementer, der vedrører alle skolens erhvervsuddannelser. Dette niveau skal kun udarbejdes én gang for den enkelte skole. Anvendes elevplan til beskrivelse af lokale undervisningsplaner, vil afsnit 1 optræde i alle skolens undervisningsplaner, og foretages der en ændring i dette niveau, slår det igennem i alle planerne.
1.1 Praktiske oplysninger Afsnit 1.1 indeholder oplysninger af praktisk karakter. Der er ikke fastsat regler om at angive praktiske oplysninger i den lokale undervisningsplan, men det anbefales som en service for læseren. Det kan eksempelvis være relevante oplysninger om skolens størrelse, geografiske

placering/er, samt en kort beskrivelse af skolens uddannelsesudbud.

1.2 Skolens pædagogiske og didaktiske grundlag
Afsnit 1.2 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 1, nr. 2, hvoraf det fremgår, at skolen skal beskrive "Det pædagogiske, didaktiske og metodiske grundlag for undervisningens gennemførsel, herunder valg af undervisnings- og arbejdsformer og systematik for anvendelse af metoder og strategi til fremme af undervisningsdifferentiering". Det kan anbefales at skolen vurderer om hvorvidt der skal foretages en vægtning af beskrivelsesniveauet for skolens pædagogiske, didaktiske og metodiske grundlag. Den overordnede beskrivelse af det pædagogiske og didaktiske grundlag, kan således udfoldes yderligere i beskrivelserne for de konkrete undervisningsforløb for henholdsvis grund- og hovedforløb. Denne vægtning i beskrivelsesniveau kan være med til at sikre at der skabes sammenhæng i undervisningen fra det overordnede skoleniveau til den konkrete undervisningspraksis, som beskrives i læringsaktiviteterne.

1.3 Overordnet bestemmelse om elevernes arbejdstid
Afsnit 1.3 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 1, nr. 5, hvoraf det fremgår, at skolen skal beskrive "Elevens arbejdstid for læringsaktiviteter, herunder projekter m.v. samt elevens hjemmearbejde så det tydeligt fremgår, at kravene i § 17 og § 61, stk. 2, er opfyldt." Det følger af § 61. stk. 2, at skoleundervisningen gennemføres for den enkelte elev som fuldtidsundervisning. Skolen skal beskrive hvordan undervisningen er tilrettelagt, således at elevens arbejde, samlet set bliver af et omfang, svarende til arbejdstiden for en fuldtidsbeskæftiget på arbejdsmarkedet. § 17 fastsætter regler om minimumstimetal for lærerstyret undervisning i grundforløbet.

1.4 Overordnede bestemmelser om vurdering af elevernes kompetencer
Afsnit 1.4 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 2, nr. 1, hvoraf det fremgår, at skolen skal beskrive "Kriterier for skolens vurdering af elevernes kompetencer og forudsætninger ved udarbejdelse af elevens personlige uddannelsesplan og uddannelsesbog".
Skolen kan her fastsætte overordnede kriterier for, hvilke kompetencer eleverne skal afklares i forhold til. Kompetencevurderingen kan have forskellig form og varighed afhængigt af elevens forudsætninger men skal være afsluttet senest 2 uger efter, at eleven er begyndt på uddannelsen.

1.5 Generelle eksamensregler
Afsnit 1.5 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 2, nr. 4, hvoraf det fremgår, at skolen skal beskrive "Skolens regler for eksamen, som skolen fastsætter i henhold til bekendtgørelse om prøver og eksamen i de erhvervsrettede uddannelser".
Dette afsnit kan udfyldes med et link til skolens eksamensreglement. I skolens centrale eksamensreglement beskrives regler for prøver, der er fælles for skolens uddannelser, eksempelvis prøver i grundfag. Prøver, der er særlige for en fagretning eller en uddannelse, kan beskrives på fagretningens /uddannelsens niveau, herunder grundforløbsprøver og svendeprøver.

1.6 Overgangsordninger
Afsnit 1.6 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 1, nr. 9, hvoraf det fremgår, at skolen skal beskrive "Overgangsordninger ved ændring af den lokale undervisningsplan".

2. Niveau, grundforløbets anden del

2. Grundforløbets anden del
Afsnit 2 beskriver forhold vedrørende undervisningen i den enkelte uddannelse. Her beskri-

ver skolen uddannelsens didaktiske praksis i anden del af grundforløbet til en specifik uddannelse.

2.1 Praktiske oplysninger
Afsnit 2.1 indeholder oplysninger af praktisk karakter. Der er ikke fastsat regler om at der skal angives praktiske oplysninger i den lokale undervisningsplan, men det anbefales som en service for læseren. Det kan eksempelvis være relevante oplysninger om afdelingens medarbejdere og ledelse.

2.2 Pædagogiske, didaktiske og metodiske grundlag
Afsnit 2.2 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 1, nr. 2, hvoraf det fremgår, at skolen skal beskrive "Det pædagogiske, didaktiske og metodiske grundlag for undervisningens gennemførelse, herunder valg af undervisnings- og arbejdsformer og systematik for anvendelse af metoder og strategi til fremme af undervisningsdifferentiering." På dette niveau vil det være relevant at beskrive hvordan skolens pædagogiske, didaktiske og metodiske grundlag, udmøntes i konkrete pædagogiske, didaktiske og metodiske overvejelser, der lægges til grund for undervisningens tilrettelæggelse i grundforløbets anden del. Ligeledes vil det være relevant at beskrive hvordan læringsmiljøet, fagdidaktikken og pædagogikken for henholdsvis unge og voksne er tilrettelagt på skolen, herunder om undervisningen samlæses mellem forskellige elevgrupper. Afsnittet vil ligeledes kunne rumme en beskrivelse af hvordan eksempelvis kravet om motion og bevægelse, samt eventuelt virksomhedsforlagt undervisning udmøntes inden for uddannelsen.

2.3 Kriterier for vurdering af elevernes kompetencer og forudsætninger
Afsnit 2.3 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 2, nr. 1, hvoraf det fremgår, at skolen skal beskrive "Kriterier for skolens vurdering af elevernes kompetencer og forudsætninger ved udarbejdelse af elevens personlige uddannelsesplan og uddannelsesbog".
I afsnittet beskrives det, hvordan skolen gennemfører kompetencevurdering og udarbejder elevens personlige uddannelsesplan. Varigheden af den indledende kompetencevurdering kan variere, men elevens uddannelsesplan skal være udarbejdet senest 2 uger efter, at eleven er påbegyndt uddannelsen. Uddannelsesplanen skal revideres gennem løbende vurdering af elevens kompetencer og forudsætninger. Uddannelsesplanen skal omfatte en konkret beskrivelse af elevens forudsætninger i forhold til uddannelsen på grundforløbets 2. del samt hovedforløb. Skolen skal, som led i udarbejdelsen af uddannelsesplanen, vejlede om uddannelsesmuligheder og de krav, der stilles i uddannelserne, så eleven kan foretage et realistisk valg af uddannelse, niveauer og valg af undervisning, herunder eux-forløb. Skolen skal beskrive hvordan man gennemfører kompetencevurdering for voksne (euv).

2.4 Undervisningen i grundforløbets anden del
Afsnit 2.4 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 1, nr. 1, 3 og 4, hvoraf det fremgår, at skolen skal beskrive "Den nærmere struktur for skoleundervisningen og for vekselvirkningen mellem skoleundervisningen og praktikuddannelsen", " indholdet i de fag og læringsaktiviteter, som skolen har opdelt undervisningen i" og "skolens tilbud om valgfag samt retningslinjer for skolens vejledning i forbindelse hermed".
I dette afsnit beskrives den nærmere struktur i grundforløbet, herunder indholdet i det konkrete grundforløb. Det skal fremgå af beskrivelsen, hvilke mål, eller delmål, fra de forskellige fagtyper der indgår i læringsaktiviteten. Skolen skal ligeledes beskrive eventuelle udbud og tilrettelæggelse af eux-forløb. Afsnittet kan eksempelvis indeholde en fagplan, en beskrivelse af skolens tilbud om grundfag på højere niveauer. Det kan anbefales at udarbejde en grafisk fremstilling af forløbet.
Grundforløbets anden del indeholder følgende fagtyper:

- Det uddannelsesspecifikke fag. Faget udgøres af overgangskravene forud for optagelse i skoleundervisningen i hovedforløbet, der er fastsat i de specifikke uddannelsesbekendtgørelser i § 3 stk. 2-4, samt eventuelle certifikatkrav. Det følger af hovedbekendtgørelsens § 29 stk. 2, at skolen skal fastsætte indholdet af undervisningen i det uddannelsesspecifikke fag, på baggrund af en central fastsat skabelon, jf. hovedbekendtgørelsens bilag 2, samt reglerne om den enkelte uddannelse.
- Grundfag, jf. bekendtgørelse om grundfag, erhvervsfag og erhvervsrettet andetsprogsdansk i erhvervsuddannelserne
- Valgfag jf. § hovedbekendtgørelsens 32 stk. 1, indenfor følgende valgfagsgrupper:

1) Støttefag - fag der støtter elevens boglige eller praktiske læring.

2) Bonusfag - fag der giver elever mulighed for at fordybe sig i særlige faglige elementer og problemstillinger.

3) Grundfag, jf. bekendtgørelse om grund- og erhvervsfag i erhvervsuddannelserne.

4) Erhvervsfag 3 på niveau 2, jf. bekendtgørelse om grund- og erhvervsfag i erhvervsuddannelserne.

Såfremt skolen anvender Elevplan, vil de konkrete læringsaktiviteter og læringselementer, jf. afsnit 3, opfylde de af hovedbekendtgørelsens § 46 stk. 1 nr. 2, 3, 5, 6 og 7 angivne krav.

2.5 Ny mesterlære

Afsnit 2.5 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 1, nr. 1, hvoraf det fremgår, at skolen skal beskrive "Den nærmere struktur for skoleundervisningen og for vekselvirkningen mellem skoleundervisningen og praktikuddannelsen".
I dette afsnit beskriver skolen proceduren for, hvordan der indgås uddannelsesaftale og udarbejdes uddannelsesplan for en mesterlæreelev, hvilken undervisning der eventuelt skal foregå på skole, hvordan kontakten mellem skole og elev/virksomhed skal foregå, samt hvordan og hvornår den afsluttende kompetencevurdering skal finde sted.

2.6 Bedømmelsesplan

Afsnit 2.6 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 1, nr. 6, hvoraf det fremgår, at skolen skal beskrive "Skolens bedømmelsesplan, herunder hvordan og hvornår den løbende og afsluttende bedømmelse foregår". Det kan anbefales, at der udarbejdes en oversigt over, hvilke aktiviteter der bedømmes hvornår. Det bør endvidere præciseres, hvilke kompetencer der indgår i bedømmelsen, og hvordan de vægtes. Bedømmelse af de enkelte læringselementer, som undervisningen er opdelt i, skal fremgå af beskrivelsen af disse.
For den løbende bedømmelse er formålet bl.a. at understøtte progression i den enkelte elevs læring og skal sikre, at eleven reflekterer over sin faglige udvikling i forhold til faget, og give eleven tilstrækkeligt grundlag for valg af uddannelse. For den afsluttende bedømmelse udgør faget mål, grundlaget for bedømmelsen.

2.7 Eksamensregler

Afsnit 2.7 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 2, nr. 4, hvoraf det fremgår, at skolen skal beskrive "Skolens regler for eksamen, som skolen fastsætter i henhold til bekendtgørelse om prøver og eksamen i de erhvervsrettede uddannelser", samt hovedbekendtgørelsens § 22 om reglerne for grundforløbsprøven. For grundfag der afsluttes med eksamen på grundforløbets anden del, skal skolen beskrive prøvens eksaminationsgrundlag, bedømmelsesgrundlag

og bedømmelseskriterier.
Skolen skal beskrive de nærmere rammer om grundforløbsproven i det uddannelsesspecifikke fag, jf. hovedbekendtgørelsens bilag 2.
Dette afsnit bør indeholde et link til skolens eksamensreglement, hvor bl.a. klageregler og særlige prøvevilkår skal beskrives.

2.8 Samarbejde med det faglige udvalg, praktikvirksomheden og elev
Afsnit 2.8 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 2, nr. 5, hvoraf det fremgår, at skolen skal foretage "Beskrivelse af tilrettelæggelsen af skolens samarbejde med det faglige udvalg, praktikvirksomheden og eleven om afholdelse af prøver og udstedelse af beviser". Herunder skal skolen beskrive samarbejdet med relevante skoler og faglige udvalg i forbindelse med tilrettelæggelsen af grundforløbsprøven. Afsnit 2.8 kan ligeledes indeholde en beskrivelse af det skolens samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg og de konkrete praktikvirksomheder, om at følge behovet for fornyelse af de lokale undervisningsplaner, samt udviklingen af en pædagogisk og økonomisk hensigtsmæssig tilrettelæggelse af skoleundervisningen.

2.9 Fremgangsmåde ved vurdering af elevens egnethed ved optagelse til skolepraktik
Afsnit 2.9 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 2, nr. 2, hvoraf det fremgår, at skolen skal foretage "Beskrivelse af skolens fremgangsmåde ved vurdering af elevers egnethed i forbindelse med skolepraktik, jf. § 111".

2.10 Skolens kriterier og fremgangsmåde ved optagelse af elever i uddannelser med adgangsbegrænsning
Afsnit 2.10 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 2, nr. 3, hvoraf det fremgår, at skolen skal beskrive "Skolens kriterier og fremgangsmåde ved optagelse af elever i uddannelser med adgangsbegrænsning". Skolen skal her beskrive, hvordan den foretager udvælgelsen af de ansøgere, der optages på kvotepladser i adgangsbegrænsede uddannelser.

2.11 Lærerkvalifikationer, ressourcer og udstyr
Afsnit 2.11 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 1, nr. 7, hvoraf det fremgår, at skolen skal beskrive "Lærerkvalifikationer, ressourcer og udstyr, hvor reglerne om uddannelsen stiller specifikke krav hertil.". Skolen skal her beskrive om der fag i uddannelsen, hvor der evt. er andre myndigheder der stiller krav til lærerkvalifikationer, ud over de af hovedbekendtgørelsens § 10-12 fastsatte regler. Ligeledes skal skolen beskrive om der er fag i uddannelsen der stiller særlige krav til ressourcer og udstyr.

2.12 Overgangsordninger
Afsnit 2.12 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 1, nr. 9, hvoraf det fremgår, at skolen skal beskrive "Overgangsordninger ved ændring af den lokale undervisningsplan".

3. Niveau, læringsaktiviteter

3.0 Læringsaktiviteter
Afsnit 3 henfører til hovedbekendtgørelsens § 46, stk. 1, nr. 2, 3, 5, 6 og 7.
Beskrivelsen af læringsaktiviteterne er det centrale i den lokale undervisningsplan, da det er her, at den lokale undervisningspraksis beskrives. Beskrivelse af læringsaktiviteter, følger strukturen i Elevplan som omfatter følgende punkter:

- Elevrettet beskrivelse
- Varighed
- Elevens arbejdstid

- Læringselementer
- Læringsmiljø
- Evaluering
- Ressourcer og rammer, herunder lærerkvalifikationer og udstyr.

Hele afsnit 3 kan opbygges i Elevplan i værktøjerne læringsaktiviteter og læringselementer.

Kilde: https://uvm.dk/-/media/filer/uvm/udd/erhverv/pdf15/maj/150519-lup-skabelon-hf-3.pdf

Lokale undervisningsplaner på erhvervsuddannelserne

© 2017 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7182-085-0

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

DANMARKS EVALUERINGSINSTITUT

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk